

ทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ของ ช.ก.ส. สาขาพระราชวัง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

**Farmers' Attitudes towards the Assisting Measures for Clients
in 3 Southern Border Provinces of BAAC, Narathiwat Branches,
Muang District, Narathiwat Province**

วีรยุทธ์ โชติวรศิริกุล

Weerayut Chotworasirikul

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management**

Prince of Songkla University

2553

ชื่อสารนิพนธ์ ทศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ช.ก.ส.สาขานราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส

ผู้เขียน นายวีรยุทธ โขติวรศิริกุล

สาขาวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญา เฉ็ดโหม)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญา เฉ็ดโหม)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

.....กรรมการ
(อาจารย์กนกพร ภาชีรัตน์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุธัญญา ทองรัมย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร

ชื่อสารนิพนธ์ ทักษะคดี ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือ อเกษตรกรลูกค้า
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส

ผู้เขียน นายวี รุญ ทรัพย์ โสคติ วรศิริ ธิ กุล

สาขาวิชา การจัดการธุรกิจ เกษตร

ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะทางสังคมของเกษตรกรผู้
ลักษณะการเข้าร่วมมาตรการ ทักษะคดี ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมต่อมาตรการ ปี จัยที่ มี ผลต่อระดับ
ทักษะคดี ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมต่อมาตรการ ปี ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการให้
ความช่วยเหลือ อเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของธ.ก.ส. สาขานราธิวาส เก็บ ข้อมูล
โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรลูกค้าจำนวน 120 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ อย่างง่าย และสถิติ
ไคสแควร์

ผลการศึกษพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็น นเพศชาย อายุเฉลี่ย 7 ปี มี สถานภาพสมรส
มากที่สุด คือ 105 คน นับถือ อศาสนาอิสลามร้อยละ 72.2 มี อยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด
ส่วนใหญ่มี จำนวนสมาชิก ในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน เป็น นสมาชิกที่ ก่อตั้งขึ้นต่ำกว่า 10 ปี กษยาเฉลี่ย
1.8 คน ว่างงานเฉลี่ย 2.8 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ทำ าสวนยางพารา นออาชี พหลัก และเกษตรกร
ร้อยละ 50.8 มี อาชี พรอง โดยประกอบอาชีพ ไร่รับจ้างเป็น นมากที่สุด เกษตรกรมี เอกสาร
สิทธิ ในที่ ดินเฉลี่ย 5.8 ไร่ มี รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 102,567 บาทต่อปี รายได้
นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย ของครัวเรือนละ 156,410.0 บาทต่อปี จำนวนในครัวเรือนเฉลี่ย 87,161.6
บาทต่อปี เกษตรกรมี หนี้สินในระบบเฉลี่ย 116,631. โดยส่วนใหญ่มี หนี้สินกับ ธ.ก.ส.
เกษตรกรเพิ่ ยงร้อยละ 7.5 เท่านั้น มี เงินกู้ นอกกระบบส่วนใหญ่กู้ยืม จากญาติ พี่ น้อง เกษตรกรมี
เงินออมเฉลี่ย 13,148.6 บาท

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 70.8 รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการของรัฐจากพนักงานของรัฐ
หรือ เจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส.โดยส่วนใหญ่เชื่อ ว่ามาตรการดังกล่าวจะช่วยขยายระยะเวลาชำระหนี้ และ
นำไปสู่การมี เงิน ออมที่ เพื่ มี ้น เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบ นมาตรการซึ่ง ึ่งอยู่ในช่วง
2 ปี แต่ไม่ทราบช่วงเวลา ที่ แน่ นอนและเกษตรกรเพิ่ ยงครึ่ง ึ่งหนี้ ึ่งชำระหนี้มี ติกรรมกับ ธ.ก.ส.

ด้านทักษะคดี ของเกษตรกรต่อมาตรการดังกล่าวโดยภาพรวมมี ทักษะคดี อยู่ในระดับดี
($X=3.89$) ในประเด็น ระยะเวลา 2 ปี ในการค้ำ หนึ่ นมาตรการที่เหมาะสมมี ค่าเฉลี่ย ัด าสุด

($X=3.52$) และประติ น ธ.ก.ส. เป็ นหน่วยงานที่ เหมาะสมในกาเนิ นมาตรการดังกล่าว มี ค่าเฉลี่ย สูงสุด ($X=4.32$) ผลการวิ เเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปี จัยทางสังคมและเศรษฐกิจ จักับ ระดับทัศนคติ ของเกษตรกร พบว่าปี จัยทางด้านอาชู่ านวนสมาชิก กในวัยแรงงาน ลักษณะของ การมี ส่วนร่วมและรายได้ในภาคการเกษตร มี ความสัมพันธ์กับทัศนคติ ของเกษตรกรลูก้าอย่างมี นัยสํ าคัญทางสถิติ $P<0.01$ ส่วนปี จัยด้านสถานภาพการสมรส และจํ านวนสมาชิก กในครัว ่อน มี ความสัมพันธ์กับทัศนคติ ของเกษตรกรลูก้าอย่างมี นัยสํ าคัญทางสถิติ $P<0.05$

Minor Thesis Title Farmers' Attitudes towards the Assisting Measures for
 Clients in 3 Southern Border Provinces of BAAC,
 Narathiwat Branch, Muang District, Narathiwat Province

Author Weerayut Chotworasirikul

Major Program Agribusiness Management

Academic Year 2009

Abstract

The research aimed to study the social and economic features, debt condition, the participation in the assisting measures, farmers' attitudes towards the measures, factors affecting farmers' attitude level, problems and suggestions on the participation of the assisting measures for clients in 3 Southern Border Provinces of BAAC, Narathiwat Branch. The data was collected from 120 BAAC clients. The descriptive statistics and Chi-Square (χ^2) statistics are applied.

The results revealed as details. The farmers were mostly male with the average age 51.7 years old. The majorities were married, which were 105 people. Most of the farmers were Muslims, 79.2%. They were mostly primary level educated. The average household members were 5 people. The members, who were children and studying, were 1.8 people in average. The average labor force were 2.8 people each household. Most of the farmers worked as rubber farmers, and 50.8% of them had their supplementary career as employees. The farmers helded the land ownership for 5.8 rais in average. The household incomes deriving from the agricultural and non-agricultural sector were 102,566.7 and 156,410.0 baht each year respectively. The household expense was 87,161.6 baht each year in average. The debt amount was 116,631.7 baht in average, which are financed by BAAC. Only 7.5% of the farmers have informal debts, which is supported by the farmers' relatives. The farmers had their average saving amount for 13,148.6 baht.

The majorities, 70.8%, perceived the information concerning the government measures through the government officers or BAAC officers. Most of them believed that the mentioned measures will help expand the debt installment period, and lead to

their additional saving. Most of the farmers realized the period of measure enforcement, which is defined for 2 years; however, they were not able to specify the exact duration. In addition, only half of the farmers participated in the BAAC activities.

The farmers' attitudes towards the mentioned measures are rated in the good level, ($\bar{X}=3.89$). The suitability of 2-year implementation period is rated in the lowest level, ($\bar{X}=3.52$). In the point of BAAC being the most suitable organization is rated in the highest level, ($\bar{X}=4.32$). The correlation analysis between the social and economic factors and farmers' attitude level reveals as details. Age, the numbers of household members as labor force, the participation and the agricultural income related to the farmers' attitudes with statistically significance $\alpha=0.01$. Finally, the marital status and numbers of household members related to the farmers' attitudes with statistically significance $\alpha=0.05$.

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยเรื่อง ทักษะคิดของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเป็นผลมาจากความกรุณาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาในกระบวนการอย่างสม่ำเสมอของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริณญา เฉิดโถม อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เริ่มตั้งแต่ การเริ่มเขียนโครงร่างสารนิพนธ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการเขียน สารนิพนธ์อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ปลุกฝังให้ผู้วิจัยมีวินัยและความละเอียดรอบคอบในการทำงาน มากยิ่งขึ้น ตลอดจนกำลังใจ และแบบอย่างที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และอาจารย์กนกพร ภาชีรัตน์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาตรวจสอบ ความเที่ยงตรงและถูกต้องเชิงเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธัญญา ทองรักษ์ สำหรับแนวทางและ เทคนิคในการเรียนและการเขียนสารนิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของคณาจารย์ทั้ง 4 ท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกเหนือจากคณาจารย์ทั้ง 4 ท่านแล้ว ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ MAB 10 ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ รวมทั้ง มิตรภาพที่ดีระหว่างการเรียนรู้ ขอขอบคุณเพื่อนพนักงานธ.ก.ส.สาขานราธิวาสทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจให้เสมอมา ซึ่งคุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บุพการี และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งหมดให้แก่ผู้วิจัย

วีรยุทธ โขติวรศิริกุล

มิถุนายน 2553

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของการวิจัย	3
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.□ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์	□
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทัศนคติ	5
2.2 มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	8
2.3 ข้อมูลทั่วไปของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	10
2.□ข้อมูลทั่วไปและผลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขาบุรีรัมย์	13
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	26
3.1 ข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ □ผลการวิจัยและอภิปรายผล	31
□1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วม	31
□2 สภาวะหนี้สินของเกษตรกรผู้เข้าร่วม	□
□3 การรับรู้และการเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	□3
□□ทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	□5

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัยและอภิปรายผล (ต่อ)	
๔.5 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือ	๕๗
๔.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร	50
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	52
5.1 สรุปผลการวิจัย	52
5.2 ข้อเสนอแนะ	5๓
5.3 ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	55
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก	61
ภาคผนวกที่ 1 แบบสอบถาม	62
ภาคผนวกที่ 2 ตารางทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ลูก้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	69
ประวัติผู้เขียน	71

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส	16
ตารางที่ 2.2	ผลการดำเนินงานด้านเงินฝาก ของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส	16
ตารางที่ 2.3	จำนวนเกษตรกรที่ร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	17
ตารางที่ 4.1	ลักษณะทางสังคมของเกษตรกร	32
ตารางที่ 4.2	ลักษณะการถือครองที่ดินและการประกอบอาชีพของเกษตรกร	36
ตารางที่ 4.3	รายได้ รายจ่าย เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	38
ตารางที่ 4.4	สถานะหนี้สินของเกษตรกร	42
ตารางที่ 4.5	การรับรู้และการเข้าร่วมเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	44
ตารางที่ 4.6	ทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	46
ตารางที่ 4.7	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจต่อ ระดับทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือ เกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	48
ตารางที่ 4.8	ปัญหาในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้	50
ตารางที่ 4.9	ข้อเสนอแนะในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	51

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการจัดองค์กรของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส	14
ภาพที่ 3.1 กรอบการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของเกษตรกร	29

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวิจัย

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการคลัง มีบทบาทและหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรในการประกอบอาชีพและกิจกรรมของครัวเรือน ช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2553)

สำหรับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาปัจจัยการผลิต และน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีราคาสูง ทำให้เกษตรกรต้องมีการค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดยไม่สามารถสร้างรายได้ได้อย่างเพียงพอ ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อเกษตรกร ธ.ก.ส. ได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนดังกล่าว โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ซึ่งเป็นเกษตรกรกลุ่มใหญ่ในภาคเกษตรของไทย จึงจัดทำโครงการต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ประกอบกับรัฐบาลได้มีนโยบายเร่งด่วนที่จะช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยและยากจน เพื่อสร้างโอกาสให้เกษตรกรสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการสร้างรายได้และอาชีพที่มั่นคง (นิรนาม, 2551)

มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือเป็นอีกหนึ่งโครงการที่ ธ.ก.ส. ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาภาระหนี้สินของเกษตรกรในพื้นที่ซึ่งประสบปัญหาด้านหนี้สิน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น อันก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิต มีองค์ความรู้เพียงพอในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามภูมิสังคม มีรายได้เพียงพอกับการดำรงชีพและเลี้ยงครอบครัว มีเงินเหลือออมสำหรับการสร้างฐานะที่มั่นคงของครอบครัว และสามารถชำระหนี้ธนาคารโดยไม่เดือดร้อน ซึ่งในระยะยาวจะช่วยให้เกษตรกรลูกค้าเหล่านี้มีชีวิตและมีฐานะที่มั่นคงและยั่งยืน อันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความมั่นคงเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพให้กับเกษตรกรลูกค้าเหล่านี้ควบคู่ไปตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน อีกทั้งเป็นการเสริมความมั่นคงของรัฐในการทำให้ประชาชนไม่อพยพละทิ้งถิ่นที่อยู่ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2552)

สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดนราธิวาส เป็นหน่วยงานหนึ่งของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีหน้าที่กำกับและดูแลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขาในสังกัดจำนวน 4 สาขา อันได้แก่ สาขานราธิวาส สาขาสุไหงปาดี สาขาตันหยงมัส และสาขาเรือเสาะ มีจำนวนกลุ่มลูกค้าทั้งสิ้น 2,938 กลุ่ม มีจำนวนลูกค้ารายย่อยกว่า 20,000 คน มีจำนวนต้นเงินกู้มากกว่า 1.90 พันล้านบาท เป็นการจ่ายเงินกู้ให้เกษตรกรรายย่อยเป็นจำนวน 1.81 พันล้านบาท หรือร้อยละ 98 ของลูกค้าทั้งหมด เมื่อซึ่งสิ้นไตรมาสที่ 4 ของปี 2552 (30 ธันวาคม 2552) เกษตรกรรายย่อยมีต้นเงินค้างชำระมากกว่า 948.97 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.17 ของต้นเงินที่ปล่อยกู้ให้เกษตรกรรายย่อย ซึ่งหนี้ค้างชำระในปริมาณมากย่อมส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอีกทอดหนึ่ง (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร, 2552)

ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส เป็นสาขาในสังกัดของ สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดนราธิวาส ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของภาครัฐ ให้สามารถหลุดพ้นจากการเป็นหนี้หลังเสร็จสิ้นมาตรการ จากรายงานการดำเนินงานประจำเดือนธันวาคม 2552 ธ.ก.ส. สาขานราธิวาสมีกลุ่มลูกค้าเกษตรกรรายย่อย 1,027 กลุ่ม จำนวน 6,373 ครัวเรือน มีปริมาณเงินกู้ 324.09 ล้านบาท ซึ่งมีเกษตรกรร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าจำนวน 6,119 ราย มีปริมาณเงินกู้ 263.46 ล้านบาท ร้อยละ 81.29 ของเงินกู้ทั้งหมด ซึ่งเป็นหนี้ค้างชำระจำนวน 7.99 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.03 ของเงินกู้ตามมาตรการดังกล่าว (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินกู้ที่ร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรนั้นมีปริมาณที่มากและอยู่ในภาวะของความเสี่ยง เนื่องจากหากลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้คืนแก่ธ.ก.ส. สาขานราธิวาสได้ภายหลังมาตรการสิ้นสุด ย่อมผลต่อการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาสนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพมาตรฐานในการจ่ายเงินกู้ ความน่าเชื่อถือ รวมถึงความโปร่งใสในการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส

ดังนั้นเพื่อให้มาตรการดังกล่าวมีพัฒนาการควบคู่ไปกับการผลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส ที่เกิดประสิทธิภาพได้ภายหลังมาตรการสิ้นสุด จึงจำเป็นต้องศึกษาทัศนคติและปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนามาตรการดังกล่าวให้เป็นที่ยอมรับของเกษตรกร ตลอดจนจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมกับธนาคาร ซึ่งจะส่งผลดีต่อเกษตรกรในการปลดหนี้หลังเสร็จสิ้นมาตรการได้ ในขณะที่เดียวกันจะส่งผลให้การดำเนินมาตรการของ ธ.ก.ส. ให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และสถานะหนี้สินของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส
- 2) เพื่อศึกษาลักษณะการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส
- 3) เพื่อศึกษาทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส
- 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส
- 5) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

- 1) พื้นที่ศึกษาคือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- 2) ประชากร คือ เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เป็นหนี้ และเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่ 1 เมษายน 2550 ถึง 31 มีนาคม 2552 โดยในการศึกษานี้ได้เลือกตัวอย่างจากจำนวนประชากรจำนวน 120 ราย
- 3) ประเด็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสถานะหนี้สินและทัศนคติของเกษตรกรลูกค้าต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส มีจำนวนเกษตรกรลูกค้าทั้งสิ้น 2,137 ราย
- 4) ระยะเวลาในการศึกษานี้อยู่ระหว่างเดือน ธันวาคม 2552 ถึง มีนาคม 2553

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษานี้เนื่องจากความรู้ที่ได้ คาดว่าเป็นประโยชน์ต่อ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส ในการพัฒนามาตรการดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายของภาครัฐ ในการช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งนำไปใช้กำหนดแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหา ไม่ให้เกิดปัญหาการชำระหนี้ของเกษตรกร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส และการดำเนินงานในภาพรวมของ ธ.ก.ส. ต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

1) เกษตรกรลูกค้า หมายถึง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพระราชวัง ที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง โครงการที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ซึ่งเป็นสมาชิกของ ธ.ก.ส. ที่มีหนี้ค้างชำระโดยไม่ต้องชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเวลา 2 ปี (1 เมษายน 2550 – 31 มีนาคม 2552) หลังจากนั้นจะต้องรับผิดชอบหนี้สินที่มีอยู่เดิม โดยรัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือดอกเบี้ยในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนไม่เกิน 200,000 บาท

ซึ่งมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างกับโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้เกษตรกรรายย่อยที่มี การดำเนินการก่อนมาตรการดังกล่าว ดังนี้ 1) ด้านหลักการและเหตุผล โครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้เกษตรกรรายย่อยนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้มี เงินออมและเงินลงทุนที่สามารถช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้น จนมีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้เงินกู้คืนแก่ ธ.ก.ส. แต่มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดคือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของภาครัฐ และไม่ให้ประชาชนอพยพละทิ้งถิ่นฐาน 2) แนวทางการช่วยเหลือแตกต่างกัน ในส่วนของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้เกษตรกรรายย่อยนั้น เกษตรกรต้องแสดงความประสงค์ที่จะเลือกรับความช่วยเหลือได้เป็น 2 แนวทางคือ ทางเลือกที่ 1 พักชำระหนี้ รัฐบาลจะเป็นผู้รับภาระดอกเบี้ยเงินกู้แทนเกษตรกรทั้งหมด ส่วนดอกเบี้ยเงินกู้ก่อนพักชำระหนี้ นั้นเกษตรกรต้องเป็นผู้ชำระเอง แต่เกษตรกรจะไม่ได้รับสิทธิในการกู้ใหม่ หรือ ทางเลือกที่ 2 เกษตรกรจะได้รับการชดเชยดอกเบี้ยจากรัฐบาลในอัตราร้อยละ 3 เป็นระยะเวลา 3 ปี ได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี จนถึงอัตราดอกเบี้ยที่ ธ.ก.ส. กำหนดให้แก่ลูกค้าชั้นเยี่ยม โดยยังมีสิทธิในการกู้เงินฉุกเฉินพิเศษวงเงินไม่เกิน 30,000 บาท การกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท แต่มาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นให้ความช่วยเหลือในแนวทางเดียวกันคือ รัฐบาลจะให้การช่วยเหลือดอกเบี้ยในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนไม่เกิน 200,000 บาท แก่เกษตรกรลูกค้าทุกราย (ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์, 2545)

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตลอดจน การศึกษาค้นคว้า จากเว็บไซต์ ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับงานวิจัย โดยผู้วิจัย จำแนก เอกสารที่ตรวจสอบออกเป็นหัวข้อ ดังนี้ 1) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ 2) มาตรการให้ ความช่วยเหลือ เกษตรกร ลูก 13 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ปัจจัยที่ เกี่ยวข้อง ซึ่ง มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

Rosenberg and Hovland (1960) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ โดยปกติ สามารถนิยามว่า เป็น การจูงใจ ต่อ แนวโน้ม ในการตอบสนองอย่าง เฉพาะเจาะจง ที่เกิดขึ้น

Howard H. Kendler (1963) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อม ของบุคคล ที่ จะแสดงพฤติกรรม ออกมาในทางสนับสนุน หรือ ต่อต้าน บุคคล สถานการณ์ หรือ แนวความคิด

เชดส์กิด โฆวาสนี (2520) สรุปว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะของบุคคล ที่มี ต่อสิ่ง ต่างๆ อันเป็นผลเนื่องจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ส่วนตัว ที่ บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือ แนวโน้ม ที่ จะตอบสนองต่อ สิ่งเร้า นั้นๆ ไปในทางใด โดยจะไปในทางสนับสนุน หรือ ต่อต้าน ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ขบวนการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข ของสังคม ซึ่ง ทัศนคติจะ แสดงออกหรือ ปรากฏให้เห็นชัดเจน ในกรณี ที่ สิ่งเร้า นั้นเป็น สิ่งเร้า ทางส

ศักดิ์ สุ นทรเสณี (2531) กล่าวว่า ถึง ทัศนคติที่ เชื่อมโยงพฤติกรรมของบุคคลว่า ทัศนคติ หมายถึง 1) ความสลับซับซ้อน ของความรู้ สึก หรือ อคติของบุคคล ในการที่ จะสร้าง ความพร้อม ที่จะกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตาม ประสบการณ์ ของบุคคล (บุคคล) ที่มิได้ มีเพียง ที่ จะมี ปฏิกริยาต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางที่ ดี หรือ แด่ล่อลุ่ม ที่ จะมาถึง ทางหนึ่ง ทางใด 3) ในด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัว หรือ ความพร้อม ที่จะตอบ

Loudon and Della Bitta (1993) กล่าวว่า แหล่ง ที่ มาของทัศนคติเกิดมาจากหลาย ปัจจัย ดังนี้

1) ประสบการณ์ โดยตรงของบุคคล (Personal Experience) เนื่องมาจากในชีวิตประจำวัน ของบุคคล จำเป็นต้อง อดคิดต่อ อัมพันธ์ สิ่งต่างๆ (Object) โดยบุคคล จึงมี การประเมินสิ่ง ใหม่ๆ และประเมินสิ่งเก่าๆ ซากๆ กระบวนการประเมินนี้ ทำให้ เกิดการเรียนรู้ และ

พัฒนาขึ้นเป็นทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตรงของผู้บริโภคกับพนักงานขาย ผลิตภัณฑ์ บริการ และร้านค้าต่างๆ **ประการ** เหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างและขัดเกลาทัศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์ทางการตลาด (Market Objectives) ดังนี้

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ อันเกิดจากตัวบุคคลผู้ไม่ได้อยู่กับที่ ตั้งแต่เกิดจากตัวบุคคลนั่นเองที่มีอิทธิพลต่อการประเมินวัตถุประสงค์ทางการตลาดโดยตรงที่ระบุดังต่อไปนี้

1.1) ความต้องการ (Needs) เนื่องมาจากความต้องการของผู้นั้นไม่ได้อยู่กับที่ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย แต่จะเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามกาลเวลาทำให้ทัศนคติของคนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันจะได้รับการตอบสนองในแต่ละช่วงของชีวิต นั่นคือมีทัศนคติต่อวัตถุประสงค์นั้นไม่เหมือนกันเมื่ออายุ หรือวัยเปลี่ยนแปลงไป

1.2) แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self - Perception) หมายถึงผลรวมของความคิดและความรู้เกี่ยวกับตนเองที่บุคคลมองตัวเองว่ามีลักษณะอย่างไร และคาดหวังจะให้เป็นอย่างใดในอนาคต และเมื่ออนุบุคคลมีแนวความคิดเกี่ยวกับตนเองไว้แล้ว ก็จะมีผลสะท้อนให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปตามนั้นด้วย ดังนั้นเมื่อบุคคลมีอายุ หรือวัตถุประสงค์ทางการตลาดต่างๆ ดังกล่าวไว้ บุคคลจะไม่รับรู้ทั้งหมด แต่จะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมีท่าทีอย่างไรซึ่งสัมพันธ์กับแนวความคิดเกี่ยวกับตนเองที่จะดีหรือไม่ดีอย่างไร

1.3) บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพของบุคคลมีปัจจัยเกี่ยวข้องกันกับแนวความคิดแห่งตนที่มีอิทธิพลต่อการประเมินวัตถุประสงค์ทางการตลาดเฉพาะตัวที่ชาวเราเห็นชอบหรืออปฏิเสธสิ่งดังกล่าวเหล่านี้มีผลสะท้อนกับตัวเป็นทัศนคติของบุคคลนั้นทั้งสิ้น

2) การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ (Group Affiliation) คนเราทุกคนย่อมได้รับอิทธิพลไม่มากก็น้อย จากสมาชิกคนอื่นๆ ที่ตนเองได้อยู่ไปด้วยเสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านทัศนคติ ทัศนคติของเราที่จะมีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการและสถานการณ์แวดล้อมอื่นๆ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของกลุ่มที่มีผลต่อการรับรู้ว่าจะเข้าร่วมด้วยหรือไม่ กลุ่มที่กำหนดคุณค่าหรือมีความเชื่อใจไว้ก็จะมีอิทธิพลให้บุคคลมีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปโดยกลุ่มดังกล่าวได้แก่ ครอบครัว กลุ่มอาชีพ กลุ่มงาน รวมทั้งกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ที่ถ่ายทอดกันมา นับว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการทางด้านทัศนคติของบุคคลโดยตรง

3) ปัจจัยอิทธิพลอื่น ๆ (Influential Others) การที่ทัศนคติของบุคคล นอกจากเกิดจากแหล่งที่มาหลายทางดังกล่าวมาแล้ว ทัศนคติของบุคคลยังสามารถถูกปรับเปลี่ยนหรืออาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้จากการที่ได้สัมผัสกับบุคคลที่มี

อิทธิพลที่ตนเองยอมรับและศรัทธาอีก ตัวอย่างเช่น เพื่อหาข้อดีที่ตนเองและผู้อื่น ยอมรับ และผู้ เชี่ยวชาญ เป็นต้น จะมี อิทธิพลอย่าง มากต่อ อทัศนคติและพฤติกรรม การซื้อ ของผู้ บริโภค

สำหรับเทคนิควิธี ที่ ใช้ วัดทัศนคตินักจิตวิทยาได้มีศึกษาและพัฒนา มาตั้งแต่ สมัย เริ่มต้น ที่ มีความสนใจในเรื่อ ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทัศนคตินี้ นอาจทำ ได้ หลายวิธี เช่น

1) การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ศึกษาทัศนคติโดยใช้ประสาทหูและตาเป็นสำคัญ การสังเกตเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้น ไปอนุมานว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นอย่างไร

(ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531 อ้างถึงใน จรรยา สิทธิपालวัฒน์)

2) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการที่ผู้ศึกษาจะต้องออกไปสอบถามบุคคลนั้นๆ ด้วยตนเอง โดยอาศัยการพูดคุย ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมวางแผนล่วงหน้าว่าจะสัมภาษณ์ในเรื่องใดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นจริงมากที่สุด

Scott (1975) ได้ให้ความเห็นว่า เป็นการวัดทัศนคติโดยอาศัยการตอบสนองทางคำพูด (Verbal responses) และเป็นวิธีวัดที่ถูกนำมาใช้บ่อยครั้ง เพราะมีความสะดวกและง่ายต่อการวัด เช่น การใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Question) แต่มีข้อเสียก็คือ ผู้ตอบอาจ ไม่ตอบตามความเป็นจริง เพราะไม่กล้าเปิดเผย หรือตอบตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้นการวัดทัศนคติโดยอาศัยการสัมภาษณ์จึงควรใช้วิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย

3) แบบรายงานตนเอง (Self-Report) เป็นวิธีการศึกษาทัศนคติของบุคคลโดยให้บุคคลนั้นเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมาว่า รู้สึกชอบ หรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาตามประสบการณ์และความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

อำนาจ ไพนุชิต (2539) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดทัศนคติไว้ว่า การวัดทัศนคตินั้น ถือเป็นเครื่องมือในการวิจัยทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่ใช้วัดคุณลักษณะภายในทางจิตของบุคคลที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ให้ผลการวัดเป็นข้อมูลเชิงปริมาณหรือตัวเลข ลักษณะของมาตรวัดทัศนคติประกอบด้วยชุดของสถานการณ์หรือข้อความที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้ตอบได้แสดงพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพื่อจำแนกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มๆ ตามระดับทัศนคติ และแสดงผลเป็นปริมาณบนช่วงสเกลในเชิงเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น

Oppenheim (1966) ได้กล่าวว่าในการสร้างและประเมินเครื่องมือวัดจะต้องคำนึงถึงหลักที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) ความเป็นเอกมิติ มาตรฐานทัศนคติที่ดีจะต้องวัดในเรื่องเดียวกันและข้อความหรือข้อคำถามที่นำมาใช้จะต้องมีความเป็นหนึ่งเดียว

2) ความเป็นเส้นตรงและการมีช่วงเท่ากัน มาตรฐานจะต้องอยู่ในรูปของความต่อเนื่องเป็นเส้นตรงที่สามารถจัดเรียงลำดับทัศนคติของผู้ตอบ และเป็นมาตรฐานที่บอกความแตกต่างเป็นช่วงๆ ได้ โดยแต่ละช่วงต้องมีความห่างเท่ากันเพื่อกำหนดระดับทัศนคติของผู้ตอบ และสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

3) ความเที่ยง (Reliability) เป็นความคงที่หรือความคงเส้นคงวาของการวัดในการสร้างมาตรฐานทัศนคติ ถ้าข้อคำถามมีจำนวนมากเท่าใด ความเที่ยงตรงก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น

4) ความตรง (Validity) การใช้มาตรวัดต้องวัดในสิ่งที่สามารถวัดได้จริงโดยข้อคำถามที่นำมาใช้จะต้องมีความเป็นหนึ่งเดียวและมีความสัมพันธ์กันสูง

5) ความสามารถในการสร้างใหม่ (Reproducibility) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของข้อคำถามว่าสามารถจะสร้างสเกลใหม่ได้หรือไม่

2.2 มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะรัฐมนตรี อนุ มติในหลักการมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 ช.ก.ส.ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่ านระบบ ช.ก.ส.ที่ ๒๒๕๓ มคณะกรรมาการ ช.ก.ส. ครึ่งที่ 8/2550 เมื่อ วันที่ 30 สิงหาคม 2550 โดยให้ ช.ก.ส. มี ๒๒๕๓ มาตรการและผลกระทบจากสถานการณ์ ความไม่ สงบในพื้นที่ ต่ อเกษตรกรลูก กค้า ๓ กปี ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้ ดำ เนินการตามความเห็น ของสำ นกงบประมาณให้ สอดคล้ องกับมาตรการให้ 'ความช่วยเหลือ' เกษตรกรในครั้ง ที่ แล้ วตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 16 กรกฎาคม 2547 ดังนี้

1) หนี เงินกู้ เดิม (ไม่ รวมยอดหนี เงินกู้ ใหม่) ที่เกิน 200,000 บาท รัฐบาลจะชดเชยดอกเบี้ย เงินกู้ เท่า กับการยอดเดิมไม่ เกินปี ละ 297.09 ลี านบาท

2) หนี เงินกู้ ใหม่ เมื่อ รวมยอดหนี เงินกู้ เดิมตามข้อ ๑ ไม่ เกิน 200,000 บาท รัฐบาลจะชดเชยดอกเบี้ย เงินกู้ ใหม่ ในอัตรา ร้อยละ 5 ต่อปี เงินที่ เกิน 200,000 บาท เกษตรกรจะเป็ นผู้ รับภาระดอกเบี้ย ของ

ทั้งนี้ ช.ก.ส.จะตั้ง อกรวบรวมและตรวจสอบความถู กดี องเกษตรกรรายละ ยหาของเกษตรกรตามที่ เกิดขึ้นจริง จำ แยกเป็ นหนี เงินกู้ นี้ เดิมและหนี เงินกู้ ใหม่ ยอดคงค้ าง ณ วันที่ 31 มีนาคม 2550 เพื่อ อพิจารณาวงเงินชดเชยดอกเบี้ย จากหนี เงินกู้ นี้ เดิมและหนี เงินกู้ ใหม่ และเมื่อ อทราบวงเงินที่ จะขอชดเชยจากรัฐบาลแล้ว ให้ ทำ ความตกลงกับช.ก.ส.ที่ ประสานให้ กครั้งหนึ่ง เพื่อ เสนอ

ขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไปนอกจากนี้ ให้มีกำหนดว่างานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพื่อทำหน้าที่ ประเมินมาตรการและผลกระทบจากสภาพการณ์ที่มีผลในหน้าที่ เพื่อประกอบการพิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรดังกล่าวด้วย ซึ่งร่างกฎกระทรวงการชดเชยช.ก.ส. ครั้งที่ 8/2550 เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2550 ได้ขอมีมติการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรดังกล่าว 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านระบบช.ก.ส. สรุปได้ ดังนี้

1) เพื่อให้ การช่วยเหลือเกษตรกรดังกล่าว ที่ ประสบปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ กระจายช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ ประสบอยู่ ทั้งยังช่วยเหลือเกษตรกรไม่ ละทิ้งที่ อดิ นได้ อาศัยทำ มาหาเลี้ยง ฐานะยากลำบาก ยาวนาน และเป็น การสนับสนุน การดำเนินงานของรัฐในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2550 ถึง 31 มีนาคม 2552

3) กลุ่มเป้าหมายเป็น เกษตรกรกลุ่ม ครัวเรือน รายได้ น้อยกว่า 200,000 บาท อยู่ กับ ช.ก.ส. จำนวน 63,018 ราย รายได้ น้อยกว่า 6,790 ล้านบาท

4) แนวทางการช่วยเหลือ สำหรับหนี้ เงินกู้ เดิม เกษตรกรกลุ่ม รายได้ น้อยกว่า 200,000 บาท และดอกเบี้ย ในส่วน ของหนี้ เงินไม่ เกิน 200,000 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2550 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552 2) ดอกเบี้ย ในส่วน ของหนี้ เงินไม่ เกิน 200,000 บาท ที่ เกิดขึ้น ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2550 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2552 เกษตรกรกลุ่ม รายได้ น้อยกว่า 200,000 บาท ดอกเบี้ย แทนเกษตรกรกลุ่ม รายได้ น้อยกว่า 200,000 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2550 ถึง 31 มีนาคม 2552 เกษตรกร รายได้ น้อยกว่า 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ของธนาคาร และ 4) ส่วน ดอกเบี้ย ที่ อดิ นมี ภาระการให้ ช.ก.ส. พิจารณา กำหนดแผนการผ่อนชำระตามความเหมาะสมเป็น รายๆ ไป ถึงแม้ อดิ นมี ภาระที่ยัง อดิ นมี ภาระการฟื้นฟู และพัฒนาอาชีพ ให้ กับเกษตรกรกลุ่ม รายได้ น้อยกว่า 200,000 บาท โดย มี กรอบแนวทางการฟื้นฟู พัฒนา ดังนี้

การฟื้นฟู ขั้น 1 เป็น การปรับวิธี คิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การฟื้นฟู ขั้น 2 เป็น เทคนิคการลดต้นทุน การผลิต และเพิ่ม ผลผลิต

การฟื้นฟู ขั้น 3 เป็น การศึกษาอบรมอาชีพ เสริมเพื่อ อดิ นมี รายได้

การติดตามประเมินผล เพื่อ เป็น การให้ คำ ปรึกษาและ ศึกษาค้นคว้า ปรึกษาใน กระบวนการฟื้นฟู อดิ นไปสู่อ การพัฒนาปรับปรุง ให้ เหมาะสมต่อลักษณะ อดิ น

กระบวนการฟื้นฟู และพัฒนา กำหนดให้ มี “คณะทำงานสนับสนุนระดับอำเภอ แผนฟื้นฟู ร่วมกับเกษตรกร” ระดับพื้นที่ ประกอบด้วย คณะกรรมการส่วนตำบล (อบต.) หรือ อดิ น แทนเป็น ประธานคณะทำงาน (กรณี ที่ เป็น เทศบาลเมือง เทศมนตรี หรือ อดิ น แทน) เจริญ อดิ น พันธมิตรในตำบล ตำบล ที่ เกี่ยวข้อง เป็น อดิ น สนับสนุน อดิ น สนับสนุน หรือ อดิ น แทน เป็น

คณะทำงาน โดยให้ พนักงานพัฒนาธุรกิจทำ หน้าที่ 'นุ้การคณะทำงาน ให้ คณะทำงานทำ หน้าที่ ' ในการประเมินและวิเคราะห์ แผนปี นฟู อาชีพ รัชชการการพัฒนาศักยภาพ ของครัวเรือน ตลอดจนการติดตามประเมินผลการพัฒนาของเกษตรกรลูกค้า (ธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร, 2552)

2.3 ข้อมูลทั่วไปของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ในการจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรเมื่อ 2509.สมเด็จพระ ราชินีพระราชมัญญัติประกอบการจัดตั้งธนาคารฯ ต่อ มาก็มี การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง องค์กร มาตลอดเป็น ระยะเพื่อ ความเหมาะสมกับภารกิจที่ ได้ รับมอบจากรัฐบาลและเป็น การ ตอบสนองให้ ทันกับความต้องการของลูก กู้ าและผู้ ้ใช้ บริการที่ ว่างไป

ปี จุ บัน พ.ศ. 2553 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรได้ ย้ายที่ ว่างสำนักงาน ออกเป็น 15 ฝ้าย ดังนี้

- 1) ฝ้ายบริหารกลาง มี หน้าที่ สนับสนุน ฝ้ายจัดกาบริการบริหารจัดการทุก ักงาน งานประสานเชิง วมโยงหน้ วยงานภายใน งานประสานภารกิจกับรัฐ เอกชน และต ่างประเทศ งานสื่อ สารนโยบายทิศทางธนาคาร งานติดตามและกระตุ้น ักให้ ักงานเป็น ไปตาม นโยบายของฝ้ายจัดการ

- 2) ฝ้ายตรวจสอบมี หน้าที่ ักเกี่ยวกับงานตรวจสอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ งานสอบ ทานการบริหารความเสี่ ยง งานตรวจสอบความถูกต้อง และใช้ ักได้ของข้อมูลและตัวเลข ตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ การบริหารการเงินธนาคารและบัญชี การบริหารพัสดุ และทรัพย์สิน การบริหารงาน และการปฏิบัติงานคือ ักงานของธนาคาร ตรวจสอบ การดูแลรักษาทรัพย์สิน และการใช้ ักทรัพยากรทุก ักประเภทที่ ักงานไปอยู่ ักงานมี ประสิทธิภาพ ตรวจสอบการจกเก็บรายได้ รายจ่ายและสิทธิประโยชน์ ักงานรับ ักงานจัด ักงานและพัฒนาระบบตรวจสอบ และการควบคุม ภายใน เสนอแนะวิธี ักงานมาตามปรับปรุง ักงานไขการ ปฏิบัติงาน วิธี ักงานป้องกัน ักงานหรือ ักงานจกเกิด ักงานทรัพย์สินต ักงานของธนาคาร งาน สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ เกษตรกรลูกค้า เงินกู้ ักงานเงินฝ้าย ตรวจสอบต ักงานงานที่ ักงาน เป็น เครื่อ ักงานภายนอกธนาคาร

- 3) ต ักงานบริหารความเสี่ ยงมี หน้าที่ ักเกี่ยวกับงานกำหนดนโยบาย การบริหาร ความเสี่ ยงของธนาคาร การค ักงานเนินการให้ ักงานการบริหาร ักงานตามมาตรฐานที่ ักงานการค ักงานหนดงานค ักงานหนดและทบทวนเพดานความเสี่ ยงงานวิเคราะห์ และบริหารความเสี่ ยงในภาพรวมของ ธนาคาร งานติดตามผลการบริหารความเสี่ ยงของธนาคาร งานค ักงานหน้าและสนับสนุน ต ักงานงานในการพัฒนาเครือ ักงานมี ักงานประเมินและบริหารความเสี่ ยง ระบบความเสี่ ยงระบบผลิตภัณฑ์

หรือ บริการทางการเงินของธนาคาร งานส่ง สัญญาอันใด อันให้สถานที่ รับผิดชอบปี อดกัน และ
แก้ไขความเลวร้ายก่อนจะเกิดความเสียหาย

4) ฝ่ายนโยบายและกลยุทธ์ มีหน้าที่ เป็น ศูนย์กลางเชื่อมโยงแผนธุรกิจ แผน
กลยุทธ์ แผนการดำเนินงาน และงบประมาณประจำปี งบประมาณวิจัย และพัฒนาให้
ข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมเพื่อ พัฒนาธุรกิจธนาคารพาณิชย์ วัตถุประสงค์ความสำเร็จของงาน
งานประสานงานกับ ธ.ก.ส. ภาคและส่วนงานที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบชี้แจง อมูลในภาพรวมและ
รายงานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารงานติดตาม และประเมินการดำเนินงานของส่วนงาน
งานรายงานภาพรวมข้อมูลด้านต่างๆ ของธนาคาร งานประสานงานปรับปรุงโครงสร้าง
ธนาคาร งานระบบบริหารคุณภาพงานค้าส่งมอบอำนาจ ตลอดจนวิเคราะห์ และพัฒนา
ระบบงานในภาพรวมของธนาคาร

5) ฝ่ายพัฒนาลูกค้า และชนบท มีหน้าที่ สนับสนุนงานฟื้นฟูลูกค้า และเกษตรกร
งานส่งเสริมความเข้มแข็งลูกค้า งานส่งเสริม และพัฒนาบทบาทงานสนับสนุน นิเวศกิจชุมชน
งานสนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน และงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

6) ฝ่ายสินเชื่อสถาบัน มีหน้าที่ เกี่ยวข้องกับงานด้านสินเชื่อสถาบันที่ไม่เป็น
ทางการ ได้แก่ สหกรณ์ ทุ กประเภท กลุ่มเกษตรกร องค์กรท้องถิ่น โครงการธนาคาร
สหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์กรและกลุ่มอื่นที่ไม่เป็นทางการ

7) ฝ่ายสินเชื่อบุคคล มีหน้าที่ เกี่ยวข้องกับงานสินเชื่อส่วนบุคคล อการเกษตร สินเชื่อ
นอกภาคการเกษตร สินเชื่อเพื่อสิ่งแวดลอมและสินเชื่อเฉพาะกิจ งานนโยบายวางแผน
งานวิจัยและพัฒนางานกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการลูกค้า ราย
ใหญ่ และงานอำนวยความสะดวกด้านสินเชื่อบุคคล

8) ฝ่ายกิจการนโยบายรัฐ มีหน้าที่ เกี่ยวข้องกับโครงการตามที่ รัฐบาลมอบหมาย โดย
รัฐบาลเป็นผู้ กำหนดเงื่อนไขและใช้ เงินสนับสนุน และดูแลงานแก้ไขปัญหาหนี้สิน
ภาคประชาชน งานประกันภัยพิบัติ ผลงานการให้ความช่วยเหลือรายงานความเสียหายอัน
เนื่องมาจากภัยธรรมชาติและภัยพิบัติและงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ

9) ฝ่ายบริหารการเงิน มีหน้าที่ เกี่ยวข้องกับงานวางแผนงานและการบริหารทรัพยากร
การเงินของธนาคาร และการดำเนินงานด้านการบริหารการเงินบริหารสภาพคล่องทางการเงิน
เงินสดและเงินสำรองงานวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยงและการทำงานใน
ตลาดเงิน งานธุรกิจการเงิน งานวิเคราะห์ ต้นทุนและประเมินฐานะโครงสร้างทางการเงิน
งานรายงานสถานะหนี้เงินกู้แก่เจ้าหนี้ งานบริหารสินทรัพย์สิน งานเลขานุการคณะ
กรรมการบริหารสินทรัพย์ และหนี้สินงานหุ้นธนาคาร งานสัมพันธ์กับส่วนราชการและ

สถาบันการเงิน งานธุรการ การเงิน งานการหักบัญชี และรายการเร็ว ยกเก็บ งานบริหารเงินสดและเงินสำรองของสาขา และงานงบบัญชี งานยอดบัญชี เงินฝากธนาคาร

10) ฝ่ายรายได้ และพัฒนาธุรกิจธนาคารมีหน้าที่เกี่ยวกับงานคิดค่านและออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินการธนาคารใหม่ ๆ งานธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ การโอนค่านบัตรเครดิต งานส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เงินฝากทุกประเภท งานกองทุน ธนาคารอิสลามรายได้ ค่าธรรมเนียม ยืมและบริการ และงานธุรกิจทางการเงินต่างประเทศ

11) ฝ่ายการบัญชี มีหน้าที่เกี่ยวกับการคำนวณเงินคงเหลือ การจัดทำและควบคุมบัญชีของธนาคาร งบบัญชี ยอดบัญชี เงินสะสม และรายงานทางบัญชี งานวิเคราะห์งบการเงินของธนาคาร และบริษัท เครือข่ายธนาคาร งานบัญชี ต้นทุน บัญชีบริหารและข้อสนเทศทางการเงินเพื่อการบริหารงานบัญชีทรัพย์สินและพัสดุ งานบัญชี โครงการสินเชื่อตามนโยบายของรัฐ งานบัญชี กองทุนต่าง ๆ รวมทั้งกำกับทรัพย์สิน สินของธนาคาร และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานบัญชีของธนาคาร

12) ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวางแผนพัฒนาการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ และเครือข่าย อนุมัติ งานประสานการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ เครือข่ายสายสื่อสาร งานประสานการติดตั้งงานเทคนิคและระบบควบคุมความปลอดภัยของเครือข่ายสายสื่อสารของธนาคาร งานควบคุมระบบปฏิบัติการ งานวิเคราะห์ พัฒนาจัดทำ โปรแกรมคำสั่งงานธนาคาร ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมของโปรแกรมที่ธนาคารจะจัดหาจากภายนอก งานรักษาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และเครือข่ายสายสื่อสาร งานจัดเก็บและสำรองข้อมูล

13) ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ งานสวัสดิการ งานวางแผนกำลังคน งานสรรหาคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง งานประเมินผลพนักงานที่ตอบแทน งานสวัสดิการ งานแรงงานสัมพันธ์ งานส่งเสริมและรักษาวินัยพนักงาน งานสนับสนุนการเจริญรู้ ฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาต่อ และดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศของพนักงานติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม งานพัฒนาวิทยากรภายใน งานกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

14) ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานที่ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการ และงานคดีงานบริหารอาคารสำนักงาน งานอำนวยการและบริการที่วางบริหารสิ่งอำนวยความสะดวก และอสังหาริมทรัพย์ งานจัดซื้อจัดจ้าง งานบริหารสัญญาพัสดุ งานยานพาหนะ งานรักษาความปลอดภัย งานสารบรรณ และงานธุรการกลาง

15) ฝ่ายกิจการสาขา 1 - 9 มีหน้าที่ความรับผิดชอบในสถานควบคุม กำกับดูแลประสานงาน ติดตามและประเมินผล สนับสนุน การดำเนินงานของสาขาในภูมิภาค จังหวัดในความ

รับผิดชอบ และปฏิบัติการบูรณาการแผนธุรกิจ งานรองรับยุทธศาสตร์ มุ่งหวังงานตรวจสอบงานบริหารความเสี่ยง งานพัฒนาบุคลากร และชนบท งานสืบค้นงานสืบเชื้อ อนุ คลอดงานปี ออกันแก่ ไปปรับปรุงโครงสร้าง ทางการเงิน ค้ำ ระวัง และหนี้ ค้ำ อธิกรณณ์การดำเนินการที่ ได้ จากการตี ทรัพย์ ชำ ระหนี้ งานนิติกรและงานคดี กงขบัฏธุระมาณ งานบริหารการเงิน งานรายได้ ค้ำ ธรรมเนียม และบริการ งานจัดซื้อ อัจฉร์ บริหารงานบริหารทรัพย์ และ อสังหาริมทรัพย์ รวมถึงงานบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ธนาคารเพื่ อการเกษตรและ สหกรณ์ การเกษตร, 2553)

2.4 ข้อมูลทั่วไปและผลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส

2.4.1 ข้อมูลทั่วไปของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส

ธนาคารเพื่ อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขานราธิวาสเปิดบริการเป็น สาขา ลำ ดับที่ 55 ภายใต้ การกำ กัดดูแล ของ สำนั กงาน ธ.ก.ส. จังหวั นตามนโยบายในการขยาย การให้ บริการให้ ส่ว นของภูมิภาคของ ธ.ก.ส. ซึ่ง งเศิกรณณ์ บงเป็น นทางการเมื่อ วันที่ 23 มกราคม 2530 โดยดำเนินการให้ บริการ เงินฝากและเงินกู้ เกษตรกรและลูก กค้า โดยที่ ทั่วประเทศ จุ บันมี พนักงานทั้งหมด 31 คน มี พื ้นที่ การให้ กบริการ 4 อ่ าเภอ ได้แก่ อ่ าเภอเมื อง อ่ าเภออี งอ อ่ าเภอบาเจาะ และอ่ าเภอดากไบก ลูก กค้า มี จำนวน 6,373 ครัวเหือ น (ธนาคารเพื่ อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร)2

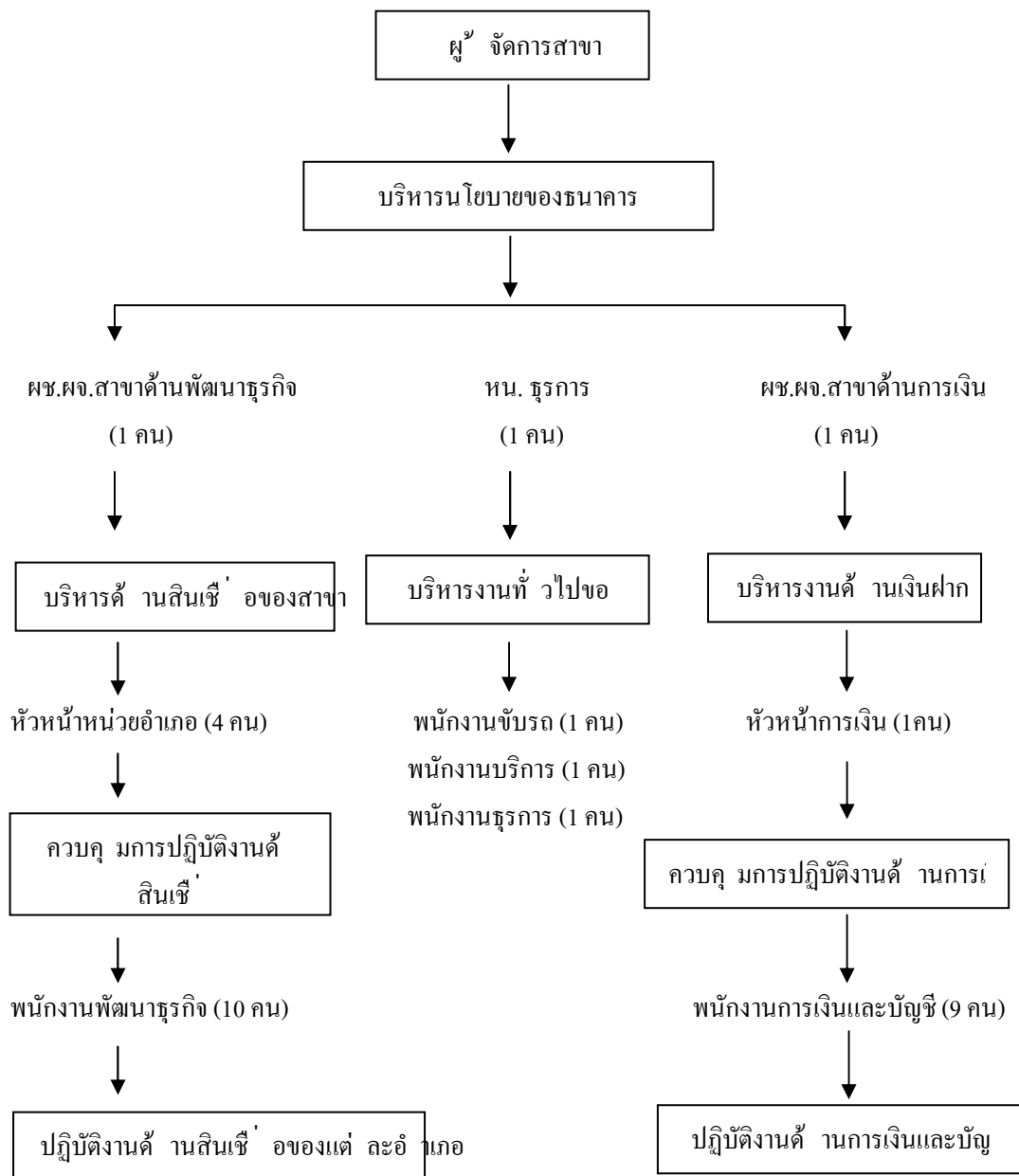
โครงสร้าง การจัดองค์กรของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาสมี องค์กร ส่ว นงานออกเป็น 3 ส่ว น ดังนี้”

1) ส่ว นงานด้ านพัฒนาธุรกิจ เป็น ส่ว นงานที่ ปฏิบัติกนใน สิ้น เชื้อ อแก่ เกษตรกร สถาบันเกษตรกร งานส่งเสริมการผลิตงานด้ านการตลาดงานด้ านแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของ เกษตรกรลูก กค้า โดย มี ผู้ ช่ว วยผู้ จัดการด้ านพัฒนาธุรกิจบริหารงานและมี หัวหน้า ก หนด วยอ่ าเภอเป็น ผู้ ควบคุม การปฏิบัติงานของพนักงานพัฒนาธุรกิจ

2) ส่ว นงานด้ านการเงินการธนาคารเป็น ส่ว นงานที่ ปฏิบัติด้ านการเงินการธนาคาร และบัญชี มี ผู้ ช่ว วยผู้ จัดการด้ านการเงินการธนาคารกับผู้บริหารงาน และมี หัวหน้า ก การเงินเป็น ผู้ ควบคุม การปฏิบัติงานของพนักงานการเงินและบัญชี

3) ส่ว นงานด้ านธุร กรการ เป็น ส่ว นงานที่ ปฏิบัติด้ านธุร กรการ จัดเก็บเอกสาร หนังสือ อตัณญาเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ ในที่ ดิน งานพัสดุ ทรัพยกรทิน งานพิมพ์ หนังสือ อ งานบริการ โดยมี หัวหน้า ธุร กรการเป็น ผู้ รับผิดชอบ

ส่ว นงานทั้ง 3 ส่ว นงานขึ้น ตรงต่อ ผู้ จัดการสาขาซึ่ง รับผิดชอบ และการ ด้ านินงานของสาขาให้ เป็น ไปตามนโยบายของธนาคาร ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการจัดองค์กรของ ช.ก.ส.สาขานราธิวาส

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขานราธิวาส, 2552

2.4.2 ผลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขาพระราชวัง

ผลการดำเนินงานที่มุ่งเน้นในส่วนงานของสินเชื่อและเงินฝากของ ธ.ก.ส. สาขาพระราชวัง มีการเติบโตอย่างแข็งแกร่งควบคู่ไปกับการพัฒนาเกษตรกรลูกค้ารายย่อยที่มีศักยภาพให้เติบโตได้ตามวิสัยทัศน์ที่จะเป็นธนาคารพัฒนาชนบทที่มีความทันสมัย ผลการดำเนินงานในส่วนงานของปริมาณสินเชื่อและเงินฝากมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ ณ 31 ธันวาคม 2552 จำนวน 824,812 บาท มีหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระจำนวน 17,471,134 บาท โดยต้นทุนเงินกู้ชำระหนี้สินคงค้างทั้งหมด (NPLs) คิดเป็นร้อยละ 5.3 ซึ่งอยู่ในอัตราที่ดี ซึ่งเกิดจากเงินกู้ที่ใช้ในภาคเกษตรเป็นจำนวนเงิน 8,630,571 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.3 ของต้นทุนเงินกู้ทั้งหมด ซึ่งนับเป็นภาระหนักของ ธ.ก.ส. สาขาพระราชวัง ในการบริหารหนี้ดังกล่าวให้ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย

ปริมาณธุรกิจเงินฝาก ณ 31 ธันวาคม 2552 ธ.ก.ส. สาขาพระราชวัง มีเงินฝากจำนวน 1,848,846,099.90 บาท แบ่งเป็นเงินฝากออมทรัพย์จำนวน 6,626,608.9 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมาเงินฝากประจำรายร้อยละ 20.1 เงินฝากออมทรัพย์พิเศษรายร้อยละ 10.6 และเงินฝากกระแสรายวันร้อยละ 0.8 โดยมีปริมาณเงินฝากรวมเพิ่มขึ้นจากปี 2551 จำนวน 71,932,811 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.0 ของเงินฝากปี 2551 ดังตารางที่ 2.2

ในงานด้านการพัฒนาชนบท ธ.ก.ส. สาขาพระราชวัง ได้ยึดมั่นกับธุรกิจพอเพียงในการพัฒนาความยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ที่สร้างชุมชนที่เข้มแข็งภายในครัวเรือน เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน สร้างสุขภาพครอบครัว ส่งเสริมอาชีพที่เป็นการสร้างพื้นฐานการออมเงินให้แก่เกษตรกร รวมถึงการเข้าถึงการอบรมอาชีพ ซึ่ง ธ.ก.ส. สาขาพระราชวัง ได้มีการจัดการอบรมอย่างต่อเนื่อง (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร, 2552)

สำหรับการดำเนินงานมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่ประสบภัยพิบัติ ซึ่งมีระยะเวลา 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2550 - 31 ธันวาคม 2552 นั้น ธ.ก.ส. สาขาพระราชวัง ในฐานะธนาคารของภาครัฐได้ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับบริการ ซึ่งมีจำนวนเงินกู้จำนวน 263,464,870 บาท ซึ่งเป็นหนี้คงค้าง 7,985,892 บาท เป็นร้อยละ 3.03 ของจำนวนเงินกู้ทั้งหมด มีเกษตรกรจำนวน 6,119 รายได้รับช่วยเหลือผ่านมาตรการดังกล่าว (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร, 2552) ดังตารางที่

ตารางที่ 2.1 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและครัวเรือนเกษตรกรที่รัฐคชส. สาขาธนาการเพ็

ตำบล	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ^{1/}	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด ^{2/}	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ลูกค้ำ ธ.ก.ส.ธนาการเพ็ทั้งหมด ^{2/}	จำนวนหนี้เงินกู้ทั้งหมด (บาท) ^{2/}
เมือ	14,574	4,773	3,254	172,088,632
ยี่	8,878	7,776	2,225	71,884,122
บาเจาะ	8,507	6,805	2,025	37,475,160
ตากใบ	11,314	5,446	2,015	42,645,898
รวมทั้งอำเภอ	43,273	24,800	9,519	324,093,812

ที่ มา: สำานักงานเกษตรอําเภอจังหว็ดนธนาการเพ็, 2552

^{2/}ธนาการเพ็ อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขาธนาการเพ็, 2552

ตารางที่ 2.2 ผลการดำเนินงานด้านเงินฝากของ ธ.ก.ส.ธนาการเพ็

ประเภทเงินฝาก	ปี 2552		ปี 2551	
	จำนวนบัญชี	เงินฝากคงเหลือ	จำนวนบัญชี	เงินฝากคงเหลือ
ออมทรัพย์				
ออมทรัพย์ ไม่ใช้สมุด	125	1,480,310.9	127	732,167.4
ออมทรัพย์ ใช้สมุด	45,287	1,161,773,722.2	32,853	1,088,495,988.8
ออมทรัพย์ พิเศษ	377	103,415,575.7	359	110,591,725.1
รวมเงินฝากออมทรัพย์	45,789	1,266,669,608.9	33,339	1,199,819,881.3
ประจำ				
6 เดือน	982	71,155,208.3	301	360,298,409.5
12 เดือน	692	298,857,517.8	702	289,761,078.4
24 เดือน	3	853,229.3	3	830,108.6
24 เดือนขึ้นไป	2	407,926.1	2	279,033.1
รวมเงินฝากประจำ	285	371,273,881.7	1,008	69,428,189.3
กระแสรายวัน	226	14,070,709.1	215	11,194,998.0
ออมทรัพย์ ทวีสิน	6,711	196,831,900.0	11,363	205,600,000
รวมทุกประเภทเงินฝาก	53,708	1,848,846,099.9	45,925	1,76,913,288.9

ที่ มา: ธนาการเพ็ อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขาธนาการเพ็, 2552

ตารางที่ 2.3 จำนวนเกษตรกรที่ร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร กู้ 13 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตำบล	จำนวนเกษตรกรกู้ 1 ร.ก.ส.นราธิวาสทั้งหมด	จำนวนเกษตรกรกู้ ร.ก.ส.นราธิวาสที่เข้าร่วมมาตรการ ช่วยเหลือเกษตรกร กู้ 1
เมือง	3,254	2,137
ยี่	2,225	1,371
บาเจาะ	2,025	1,292
ตากใบ	2,015	1,319
รวม	9,519	6,119

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขานราธิวาส

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาติ ไตรจันทร์ (2539) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคที่บริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรแก่เกษตรกรกู้ 1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่ออธิบายสาเหตุและอุปสรรคตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการการให้บริการ โดยกลุ่มประชากรศึกษาใช้พนักงานอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สดุดสงขลายะลาปี ๒๕๓๖ ร.ก.ส.นราธิวาสจำนวน 235 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาและวิเคราะห์โดยใช้มูลค่าร้อยละ และค่าไคว์ สแควร์ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการศึกษพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการการให้บริการ ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในขั้นตอนการเร่งรัดชำระหนี้ ซึ่งเกษตรกรที่ไม่ชำระตามคำรับรองและมักติดตามไม่พบตัวและปัจจัยที่เป็นปัญหาในการให้บริการที่พบคือ อด้านผู้รับบริการคืออายุระดับการศึกษาและภาษาของเกษตรกรกู้ 1 ส่วนปัจจัยภายในของ ร.ก.ส. ได้แก่ ปัจจัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ การให้รางวัลการติดต่ออันเนื่องมาจากข้อบังคับข้อบังคับและวิธีปฏิบัติของ ร.ก.ส. เป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และการศึกษาของเกษตรกรกู้ 1 ตามลำดับ

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อายุ งาน ศาสนา อัตราเงินเดือน และบทบาทในตำแหน่งของพนักงานสินเชื่อมีความสัมพันธ์กับการมี ปัญหาในการให้บริการ แต่ความสัมพันธ์กับปัญหาในแต่ละขั้นตอนของบริการที่ระดับความสัมพันธ์กับปัญหาในแต่ละขั้นตอนของการให้บริการพบว่า มี แต่ อายุ ของพนักงานสินเชื่อมีความสัมพันธ์

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2541) ได้ ศึกษาเรื่องโครงการตลาดทางการเงิน
ในชนบทไทย 2539 มี วัตถุประสงค์ เพื่อ 1) โครงสร้าง เงินที่ขาดในระบบและนอกระบบ 2)
ประเมินบริการทางการเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร 3) วิเคราะห์ ความ
มั่นคงทางการเงินของ ธ.ก.ส. โดยทำ การศึกษาในรอบปี 2529-39 โดยใช้ ข้อมูล จำนวนผู้ กู้ ทั้ง
ในและนอกระบบ ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 800 ครัวเรือน ได้แยกจากหมู่บ้าน เดียวกันเพื่อ
เปรียบเทียบความแตกต่าง ในระยะเวลา 10 ปี และเลือกตัวชี้ ก 400 ครัวเรือนจากหมู่บ้าน ใน
จังหวัดนั้น จำนวน ผู้ กู้ ที่ เก็บอยู่ ในช่วง เดิม 2529 และ เดิม 2538 -
มี นาคม 2539

ผลการศึกษาพบว่า สิ้นเชื้อ นอกระบบมี บทบาทต่อ เกษตรกรที่ลดลงได้ ชัดเจนจาก
ร้อยละ 60 เหลือ 40 ของปริมาณสิ้นเชื้อ อัจฉริยะให้ กู้ นอกระบบที่ เคยปล่อย อยู่
สำหรับการเพาะปลูก และสิ้นเชื้อ อัจฉริยะที่ยังมี พลังการมีอำนาจ และมี บทบาทลดลงไป
มาก ขณะเดียวกัน จำนวนเงินที่ ขยายสินเชื่อ ทั่วประเทศที่ อนุมัติแล้วมา เป็น ผู้ มี บทบาท
มากที่สุด ในการปล่อย สิ้นเชื้อ นอกระบบ การที่ สิ้นเชื้อ มี ฐานะที่ เพิ่มขึ้น เนื่อง จาก
การขยายตัวของ ธ.ก.ส. ทำให้ มี ส่วนแบ่ง ทาง การตลาดที่ เพิ่มขึ้น กระทั่งใหญ่ ที่ สุด ในตลาด
สิ้นเชื้อ นอกระบบ

ด้านตลาดการออมในชนบท จากการวิเคราะห์ ในขั้น นี้นั้น ยังไม่ ประสบความสำเร็จ
มากนักในการระดมเงินฝาก ยกเว้น โครงการออมทรัพย์ ทวี ชาติ ความสำเร็จ นี้ ก่อ นขึ้น จึง มี จักัด
ทำให้ ธ.ก.ส. อาจไม่ สามารถดึง พานแหล่ง เงินฝากที่ กว้างขวาง ได้ การพยายามสร้าง
ผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ ไม่ ประสบความสำเร็จ เท่า ที่ คาดหมายที่จะ ประเด็นนี้ 1) ธ.ก.ส. มี
สาขาและหน่วย ราชการถึง 1,358 หน่วย แต่ ยังเสี่ย ขยายบทบาท ในการระดมเงินฝาก
2) การประเมินผลงานของ ธ.ก.ส. ยังขึ้น อยู่ กับการสามารถ ให้ สิ้นเชื้อ อัจฉริยะ การระดมเงิน
ฝากถือเป็น งานใหม่ สำหรับ ธ.ก.ส.

การที่ ธ.ก.ส. พยายามเสนอให้ มี การแก้ไขข้อ ขัดข้อง ในปี 2537 โดยให้ กู้ ใน
กิจกรรมที่ ไม่ ใช้ การเกษตรโดยตรง โดยการเลี่ย ขยายวง กู้ เพื่อ การประกอบอาชีพ อื่น ที่
เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร แทนจะทำให้ ธ.ก.ส. สามารถลด ภาระ กู้ นอกระบบ เนื่อง จากการปล่อย
กู้ เพื่อ การเกษตรโดยตรงอย่าง เดิม เช่น การแปรรูป การค้าขาย ผลผลิต การเกษตร
การผลิตอุปกรณ์ การเกษตร เป็นต้น

ลดการสูญเสียภายนอกในด้านการความสามารถในการชำระหนี้ที่เข้ารวมโครงการ
พักชำระหนี้ และได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรสำเร็จร้อยละ 67.5 คาดว่าจะชำระหนี้ได้
ทั้งหมดโดยใช้เงินจากการขายผลิตผลทางการเกษตรและเงินออมมาชำระหนี้

ทวีชาติ จุลละพราหมณ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของเกษตรกรเข้าพักชำระหนี้ต่อ
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้เกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจังหวัด
ยะลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพที่วิฤทธิภัยและสังคมรวมทั้งภาวะหนี้สิน
และลักษณะการเข้ารวมโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยทัศนคติของเกษตรกรที่เข้า
พักชำระหนี้ต่อโครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจังหวัด
ยะลา 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้เกษตรกรราย
ย่อยในเขตอำเภอเมืองจังหวัดยะลา 4) ปัญหาและอุปสรรคด้านเงินอุดหนุนไปสู่อ
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านการสัมมนาเกษตรกร กลุ่มวิ.ก.ส. ในเขตอำเภอ
เมืองจังหวัดยะลา จำนวน 90 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)
แล้ววิเคราะห์ผลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นพื้นที่ที่มี 40 หมู่บ้าน 4 ปี นับถือ
ศาสนาอิสลามและพุทธในสัดส่วนใกล้เคียงกันโดยส่วนใหญ่ที่ศึกษาในระดับประถมศึกษา
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.9 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในโครงการพักชำระหนี้
เฉลี่ย 4,266.4 บาทปี ในขณะที่เงินออมในปีงบประมาณ 1997 เงินออมส่วนใหญ่มาจากภาค
การเกษตร ส่วนภาวะหนี้สินเฉลี่ยเท่ากับ 48,014.0 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ในการกู้เงิน
เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนภาคการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของสิ่งมีชีวิตที่ต่างชนิดกันสูง
โครงการจำนวนเงินกู้ที่มีสิทธิพักชำระหนี้มีทัศนคติที่การพักชำระหนี้การฟื้นจาก
โครงการพักชำระหนี้มีเฉพาะประเด็นของความหมายของภาระหนี้เท่านั้นที่ไม่มีความรู้
เท่าที่ควรในส่วนของทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการพักชำระหนี้พบว่าเกษตรกรเห็นด้วย
อย่างยิ่งในประเด็นเกี่ยวกับพนักงานผู้ตรวจเยี่ยมเกษตรกรที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
และไม่พบปัญหาในการดำเนินงานเนื่องจากมีการจัดเตรียมบุคลากรที่น้อยจึงดี

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการพักชำระหนี้ได้ทางการเกษตร
การมีเงินออมตั้งแต่ก่อนมีโครงการค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลที่เพียงพอส่วนการออมเงินที่
เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้เข้าพักชำระหนี้ส่วนใหญ่เกิดจากหนี้สินที่ลดลงทัศนคติ
ที่ดีและเห็นด้วยต่อโครงการของเกษตรกรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเช่นกัน

สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการเข้าพักรักษาโรคในภาพรวม เกษตรกรเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรมีความพร้อมให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรด้านการประสานงานโดยพนักงานในการวางแผนจัดการเกี่ยวกับภาระหนี้ที่จะต้องชำระหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

รศ.ดร.บุญชัย (2547) ได้ศึกษาเรื่องผลการประเมินผลดำเนินงานโครงการที่ นพ. อาชี พเกษตรกรหลังการพักรักษาโรคนี้ ปี 2545 จังหวัดยะลา โดยมีประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะการดำเนินงานของโครงการที่ นพ. อาชี พเกษตรกรหลังการพักรักษาโรคนี้ และศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมในปี 2545 จังหวัดยะลา 2) ผลดำเนินงานถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตร และการอุดหนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ นพ. อาชี พเกษตรกร 3) รายจ่ายรายได้ สุทธิเงินออม การขยายกิจกรรมการผลิต และความสามารรถในการชำระหนี้ เกษตรกรโครงการที่ นพ. อาชี พเกษตรกรหลังการพักรักษาโรคนี้ จังหวัดยะลา 4) ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการดำเนินงานตามโครงการที่ นพ. อาชี พเกษตรกรหลังการพักรักษาโรคนี้ รวมทั้งข้อคิดเห็นของเกษตรกรนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ นพ. อาชี พเกษตรกรหลังการพักรักษาโรคนี้ จำนวน 141 รายมาทำการศึกษาใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างในการรวบรวมข้อมูลที่ได้ดำเนินการวิเคราะห์อันได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ และการทดสอบค่าที

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการดำเนินงานโครงการที่ นพ. อาชี พเกษตรกรหลังการพักรักษาโรคนี้ ปี 2545 จังหวัดยะลา ผู้เข้าร่วมโครงการมีอายุเฉลี่ย 72.3 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.9 จบชั้นประถมศึกษาในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน และมีสมาชิกที่เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ค่าเฉลี่ยรายหัวครัวเรือนเฉลี่ย 48,176.6 บาทต่อครัวเรือนหนี้สินในระบบสถาบันอื่นๆ เฉลี่ย 11,368.5 บาทต่อครัวเรือน และหนี้สินนอกระบบเฉลี่ย 1,937.5 บาทต่อครัวเรือน

จากการดำเนินงานภายใต้กิจกรรมโครงการเกษตรกรได้ผลิตมูลค่างานเฉลี่ย 5,030.7 บาทต่อครัวเรือน ผลผลิตดังกล่าว นำมาขายมูลค่างานเฉลี่ย 2,000 บาทต่อครัวเรือน บริโภคมูลค่างานเฉลี่ย 1,926.4 บาทต่อครัวเรือน แจกญาติพี่น้องเฉลี่ย 1,112 บาทต่อครัวเรือน โดยการสรุปผลการอุดหนุนปัจจัยการผลิตเป็นประโยชน์กับเกษตรกรสามารถทำได้ และนำผลผลิตที่ได้รับมาบริโภคภายในครัวเรือนทดแทนการซื้อโดยใช้งบประมาณสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรให้แก่เกษตรกรรายละ 2,000 บาท และเกษตรกรยังสนับสนุนปัจจัยการผลิตรายละ 3,000 บาท โดยเกษตรกรเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตของตนเอง

รายได้ สุทธิ เงินออม การขยายกิจกรรมการผลิต และความสามารถในการชำระหนี้ เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มขึ้น ส่วนหนี้สินส่วนนี้ก็นำมาจากรายได้ เศรษฐกิจที่มั่นคง ผลผลิตที่ได้ รับ มาบริโภคในครัวเรือนทดแทนการซื้ออื่นในส่วนของคุณลักษณะของการออมเกษตรกรภายหลัง โครงการมีมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ และการขยายตัวเกษตรกรที่ ได้รับการ สนับสนุนจากโครงการเกษตรกรส่วนใหญ่ ขยายการผลิตต่อ

ปัญหาในการดำเนินงานโครงการได้แก่ มีเกษตรกรบางรายที่มีกีดในการรับการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตร เกษตรกรไม่มีเงินซื้อปัจจัยการผลิตก่อนปัญหาการ เกิดโรคระบาดในสัตว์ปีก และมีเจ้าหน้าที่ที่อยู่นอกเขตเกษตรกรรมที่กีดกันที่ดี มีความ คิดเห็นว่า จะสามารถชำระหนี้คืน ธ.ก.ส. ภายหลังครบ 3 ปี

ซึ่ง นฤทัย กาญจนจิตร และคณะ (2548) ได้ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ มีความยากจน โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพชีวิตที่ มีความยากจน 2) ศึกษา 4 ระดับที่ (ระดับ) ตัวชี้ วัด ระดับมหภาค เช่น นโยบายภาครัฐ การถือครองที่ดิน ระบบระบบสินเชื่อ การแสดงความ คิดเห็นของประชาชน 2) ระดับชุมชน เช่น โครงสร้างรายได้ในชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน 3) ระดับครัวเรือน เช่น การมี สุขภาพดี คนพิการในครัวเรือน การครอบครองทรัพย์สิน ประเภทของ หัวหน้ ครัวเรือน และ 4) ระดับปัจเจกบุคคล เช่น การศึกษา การมี ส่วนร่วมในชุมชน การ ดำเนินชีวิต การศึกษา ใช้ ข้อมูลจากการสำรวจระดับสังคมของครัวเรือนปี พ.ศ. 2545 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาลุ่มมติดได้ รวบรวม ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงโครงสร้างของครัวเรือนที่มีความยากจน ในแต่ละภาค โดยมี การสุ่มตัวอย่างในจังหวัดลพบุรี นครราชสีมา และสุพรรณบุรี โดยครัวเรือนที่ ทำ การสัมภาษณ์ เป็นครัวเรือนเดิมเกี่ยวกับครัวเรือนที่ใช้ เป็นตัวอย่งงานในเศรษฐกิจและ สังคมของครัวเรือนปี พ.ศ. 2545 จังหวัดละ 30 ตัวอย่าง

ผลการสำรวจในเรื่องระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนตามหัวหน้ ครัวเรือน และส่วน มี ปัญหามากที่สุด โดยมี สัดส่วนครัวเรือนที่มี รายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากที่สุดทั้งในกลุ่ม ยากจน และยากจนขึ้น แก่ นคือ ครัวเรือนร้อยละ 11.1 และ 12.2 ของจังหวัดบุรีรัมย์ และร้อยละ 9.3 และ 7.4 ของจังหวัดนครราชสีมา และร้อยละของค่าใช้ จ่ายที่หมดสูงกว่าจังหวัด อื่นคือ ครัวเรือนร้อยละ 22.5 ของชนบทจังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในเขต ชนบทของทั้งสองจังหวัดมี รายได้ สูงกว่ารายได้เฉลี่ยครัวเรือนใหญ่ มี หนี้ โดยเขตชนบทมี สัดส่วนครัวเรือนมี หนี้ สูงกว่า เขตเมืองในทุกจังหวัดที่มี ทั้งในและนอกระบบ โดย จังหวัดนครราชสีมา เงินจากนอกระบบมี รายได้ สูงสุด และมี รายได้ รายรับของครัวเรือนยากจนและไม่

ยากจน พบว่า คราวเรี ่อนยากจนมี หนี ่สินมากกว่า าสาารถเข้ หนี้สูงให้ด้้งนี้ อยกว่า ูและถู ่จากใน
ระบบได้ ้น อยกว่า คราวเรี ่อนที่ ่ไม่ ยากจน

จังหวัดลพบุรี และมี มพร มี สัดส่ว นคราวเรี ่อนที่ ่กว่าได้ ้นความยากจน ประมาณ
ร้อยละ 3.1 คราวเรี ่อนที่ ่ยากจนขึ้น นแค่ ้นในชนบทจังหวัดลพบุรีถึงร้อยละ 6.2 ในขณะที่ ่จังหวัด
ชุมพร แทบไม่ มี คราวเรี ่อนที่ ่มี ระดับรายได้ ต่ำ 80.3 ำข้อ ่อนความยากจนเลย และ
คราวเรี ่อนเกินกว่า คราวเรี ่อนที่มี รายได้ มากกว่า ำรายจ่าย ในที่ สัดส่ว นเฉพาะชุมพรที่ ่ประมาณสอง
ในสามของคราวเรี ่อนมี รายได้ มากกว่า ำรายจ่าย

การถี่ อครองที่ ่ดิน พบว่า คราวเรี ่อนยากจนมี ำ นวนที่ ่มี ้นมี เอกสารสิทธิ์ ่หรือ ่อ
หากมี เอกสารสิทธิ์ ่ก็จะเป็น ประเภทที่ ่ไม่ สามารถนึ่ง ำ นจังหวัดลพบุรี คราวเรี ่อน
ยากจนโดยส่ว นใหญ่ มี ขนาดการถี่ อครองที่ ่ดินนี้ อยคิดเป็น ้นร้อยละ 44.5 ในขณะที่ ่มี ที่ ่ดิน
มากกว่า ำ 10 ไร่ มี ำ นไร่ อยละ 14.2 ำ นที่ ่มี ้นไร่ ่อนที่ ่มี ้นยากจนกลับมี การถี่ อครองที่ ่ดิน
มากกว่า ำ 10 ไร่ คิดเป็น ้นไร่ อยละ 36.4 ของคราวเรี ่อนที่ ่มี ้นไร่ ่อนที่ ่มี ้นยากจน
ร้อยละ 33 มี ที่ ่ดินขนาดนี้ อยกว่า ำ 5 ไร่ และมี ที่ ่มี ้นไร่ ่อนที่ ่มี ้นยากจน
ร้อยละ 55 มี ที่ ่ดินมากกว่า ำ 10 ไร่
ส ำ หรับการมี เอกสิทธิ์ ่ในที่ ่ดินนี้ ้นที่ ่ เช่น ้นกัน พบว่า คราวเรี ่อนที่ ่มี ้นถึง ่อนถึงร้อยละ 87.7
ที่ ่ไม่ มี เอกสิทธิ์ ่ และ ำ นไร่ อยละ 4.8 ที่ ่มี เอกสิทธิ์ ่ เปรียบเทียบ ำ นไร่ อยละ 84.6
ของคราวเรี ่อนไม่ ยากจนที่ ่ไม่ มี เอกสารสิทธิ์ ่ และ ำ นมี เอกสิทธิ์ ่ ทุกแปลง และใน
จังหวัดชุมพรคราวเรี ่อนยากจนถึง ่อนถึงร้อยละ 70.9 เปรียบเทียบกับ ำ นไร่ อยละ 68.3 ของคราวเรี ่อนไม่ ยากจนที่ ่ไม่ มี
เอกสารสิทธิ์ ่

ปี จฉัยที่ ่ ส ำ คัญอี กประการก็ ่อสวัสดิการรักษายาพยาบาลที่ ่พบว่ ำ ยังคงมี ประชากร
ยากจน ำ นวนมากที่ ่ยังคงไม่ ได้ ำ นบัตรสวัสดิการรักษายาพยาบาลในขณะเดี ยวกัน กลับมี คราวเรี ่อน
ไม่ ยากจนได้ ำ นบัตรทองยกเว่ ้นค ำ ำ นธรรมเนียม การ ส ำ คัญรักษายาบาลส ำ หหรับคราวเรี ่อน
ยากจนเป็น ปี ำ นหา ส ำ คัญประการนี้ ่งที่ ่ทำ ำ นให้ ตกอยู่ ำ นในค ำ นมี ้น หากในคราวเรี ่อนมี
สมาชิกป่ว ยศ ำ นวัยโรคที่ ่ดี ่อนรับการรักษายาบาลอย ำ นงต ำ ่อนนี้ ำ นซึ่ง ำ นจะมี ส ำ คัญ

ชนวัฒน ่ ประกอบศรี กุล (2548) ได้ คี ำ นการเรี ่อนความ ำ นซึ่ง ำ นคือ ำ นแต่ ำ นการบริการของ
ส ำ นักงานธนาคารเพื่อ ำ นการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ช.ล ำ นจังหวัดเชี ยงราย มี ำ นวัตถุประสงค์
ของการคี ำ นเพื่อ ำ นคี ำ นความพื่ งพอใจของลู่ กัก ำ นผู้ ำ นใช้ ำ นบริการคี ำ นเพื่อ ำ นการเกษตรและ
สหกรณ์ การเกษตร จังหวัดเชี ยงราย ต ำ นการบริการคี ำ นนต ำ นงานธนาคารเพื่อ ำ นการเกษตร
และสหกรณ์ การเกษตร จังหวัดเชี ยงราย โดยการลี้ อกก ำ นมี ำ นจำนวน 120 ราย คี ำ นวิธี การสุ ำ น
อย ำ นง ำ นวิเคราะห์ ค ำ นเฉลี่ย ค ำ นไร่ อยละ และการแจกแจงความถี่ ำ น

การศึกษพบว่า ในกลุ่ม เกษตรกรกลุ่ม กัก าจินธุ์ และกลุ่ม กัก าจินธุ์ วนใหญ่ เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิงมี อายุ ระหว่าง 41-50 ปี ซึ่ง ้นไปมี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมี สถานภาพสมรสแล้วแบบ สอดตามส วนใหญ่ มี ระยะเวลาที่ เป็น นคู่ กัก าจ.ศ. ต่ำ กว่า 15 ปี โดยที่ านและอาชีพตาม าน

ผู้ อดแบบ สอดตามมี ความพึงพอใจต่อ การบริการการทำ ูกัก าจินธุ์ของส านักงาน ช.ศ. จังหวัดศรี ษราช อยู่ ในระดับมาก และ มี ความสนใจต่อ การบริการ ค านสถานที่ ของ ส านักงาน ช.ศ. จังหวัดศรี ษราช อยู่ ในระดับมาก ซึ่งพึงพอใจต่อ การบริการเงินกู้ ของ ส านักงาน ช.ศ. จังหวัดศรี ษราช อยู่ ในระดับมาก และมี ความเข้าใจกับระเบียบ ในการกำหนด สักส วนเงินกู้ ที่ ช.ศ.ให้ สหกรณ์ ช าระค าน อยู่ในระดับมาก โดยผู้ อดแบบ สอดตาม ส วนใหญ่ เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิงมี อายุ ต่ำ กว่า 41 ปี ซึ่ง ้นไป ส วนใหญ่ มี ระยะเวลาในการทำ งานที่ สหกรณ์ การเกษตร ระหว่าง 6ปี 10และมี ระยะเวลาที่ สหกรณ์ ใช้ บริการเงินกู้ ช.ศ. อยู่ ในระหว่าง 21-25 ปี

กองวิจัยพัฒนาธุรกิจ ธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์ เกษตร (2549) ได้ ทำ การศึกษาระเบียง สถานการณ์ ความไม่ สงบในพื้นที่ลุ่มระดับและมาตรการการ ช วยเหลือ อด กัก าจ.ศ.มี วัตถุประสงค์ เพื่อ านการศึกษาค้นคว้าความไม่ สงบในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ในปี จุ บันที่ ส ่งผลกระทบต่อ อด กัก าจ.ศ.และเงิน ความพึงพอใจของ อด กัก าจ.ศ.ที่ มี ต่อ มาตรการความช วยเหลือ อที่ ได้ รับจากธนาคารในการศึกษาในพื้นที่ จังหวัด ปี ตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยสัมภาษณ์ เกษตรกร 300 ณะพนักงานธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรผู้ ปฏิบัติงานภายในพื้นที่ ผลการศึกษพบว่า

ผลกระทบของความไม่ สงบของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และความพึงพอใจของ อด กัก าจ.ศ. เกษตรกรของ ช.ศ. โดยสร ึ่งผลกระทบต่อ เกษตรกรกลุ่ม กัก าจินธุ์เวลาในการประกอบอาชีพ ผลลงมี คราวเรี อนที่ ได้ รับผลกระทบคิดเป็น ไร่ อยละ 90.7 คราวเรี อนที่ เกิดความไม่ สะดวกคิดเป็น ไร่ อยละ 54.7 แรงงานในการประกอบอาชีพ ผลลงคิดเป็น ไร่ อยละ 50.1 โดยผลกระทบ จากรายได้ ส ่งผลต่อ รายได้ รวมของครอบครัวลดลงเรี อยละ 11.6

ความพึงพอใจของ อด กัก าจ.ศ. ต่อ มาตรการความช วยเหลือ ช.ศ. โดยเกษตรกร ส วนใหญ่ พึงพอใจต่อ มาตรการการแก้ ไขปัญหาคาคาใต้ ของลุ่มเรี อน ส วนใหญ่ เรี อยละ 35.9 มี ความพึงพอใจปานกลาง รองลงมาเรี อยละ 32.0 มี ความสนใจน้อย อย คราวเรี อนเรี อยละ 24.0 มี ความพึงพอใจน้อย โดยคะแนนความพอใจ ในภาพรวมเท่ากับ 28 (คะแนนเต็ม 5) โดย อด กัก าจ.ศ.เสนอแนะความช วยเหลือ อที่ ต ้องการจากภาครัฐและชนที่ ณี ี ยวช ้องคือ อ ค านความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันดับทุกข์ สองคือ อุดมการณ์ของครู และอันดับทุกข์ ภัยคือ อุดมการณ์ ปัญหานี้” สิ้น

ขงยู ทธ อินทชาติ (2549) ได้ ทำ การศึกษาเรื่อง **หลักสูตร** วิชา การฝึ กอบรม เกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพี ยงกับบทบาทสถาบันการเงินเพื่อ การพัฒนาชนบทของ ธ.ก.ส. โดยมี **วัตถุประสงค์** 1) ศึกษาผลกระทบจากการฝึ กอบรมหลักสูตร วิชา การฝึ กอบรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพี ยง 2) เพื่ อเสนอแนะแนะวิธี แก่ ปัญหาคือ **เหมาะสมไป** การอบรม โดยการเก็บ **ข้อมูล** จากเกษตรกรที่ **เข้า** อบรมหลักสูตร วิชา การฝึ กอบรมของ ธ.ก.ส. ทาง อําเภอเชี ยงกลาง จังหวัดน้ นานที่ **ผ่าน** การอบรมแล้ว 1 ปี จํานวน 40 **ใช้** วิธีดํารสุ่ มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (Accidental Sampling) แล้ว วิเคราะห์ ผลโดยใช้ **ค่า** ร้อยละ **ค่า** เฉลี่ย **ค่า** เบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาคือ เกษตรกรที่ **เข้า** อบรมสามารถลดต้นทุนที่ **จ่าย** ได้ เกิดพฤติกรรม การออมและรวมกลุ่ม **มา** หลังการอบรม เกษตรกรส่ว นใหญ่ **ลด** ค่าใช้จ่าย **มี** การทำ **ปุ๋ย** หมักน้ น หมักชี วภาพ และน้ น ยาลอเนกประสงค์ **ทำ** งานน้ น ยาลอเนกสั กฟ้ า **แซม** พู สระผสมใช้ ในครัวเรี อน สามารถประหยัดค้ าใช้ **จําย** ในครัวเรี อน **ขึ้น** ด้ ายในการทำ การเกษตร **มี** การออม เพื่ มชี่ น และมี การรวมกลุ่ม **มา** เพื่ อทำ กิจกรรมหลังจากอบรม

เกษตรกรได้ **เสนอ**แนะแนวทางในการปรับปรุง **การ**ดําเนินการ โดยมี **ข้อเสนอ**แนะ ดังนี้ 1) ธ.ก.ส. ควร **มี** การขยายการอบรมให้ **ครอบคลุม** **ทุก** กิ่ง **การ**ติดตามผลการอบรมและ **หมั่น** นออกเี ย็มเี ย่นให้ **คําน**แนะน้ น **อย่** างสมํ ะเสมอ **ขอ** **การ**สนับสนุน **นส่** งเสริมการ ฝึ กอบรมและให้ **เรี** ยนรู้” จากชุมชนด้ นแบบ และ 3) **พน้** สง **การ**ปฏิบัติคือน้ นแบบอย่ าง **ควร**ปรับเปลี่ยน **น**แนวคิ ดและทัศนคติในการพัฒนาชนบท

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ตลอดจนแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมไว้แล้ว ในประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรถลูก้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และข้อมูลธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาธนาวิสา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จัดทำในรูปแบบรายงานการวิจัย บทความวิจัย ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร และเอกสารทางวิชาการต่างๆ โดยได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ หอสมุดคุณหญิงหลงอรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่างๆ รวมถึงการค้นคว้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ตของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaires) สัมภาษณ์รายบุคคลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้การศึกษานี้ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรรถลูก้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรถลูก้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขาธนาวิสา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และมีจำนวนเกษตรกรรถลูก้าจำนวนมากที่สุด 2,137 ราย เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อำเภออื่นๆ ที่ ธ.ก.ส. สาขาธนาวิสาให้บริการ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาธนาวิสา, 2552)

2) ตัวอย่าง (Sample)

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง 120 ราย กระจายตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละตำบลของอำเภอเมืองนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 5.61 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ด้วยการ

สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากเลขทะเบียนลูกก้านแบบไม่ใส่คืน (Sampling without Replacement) ตามรายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรทั้งหมดและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หน่วย : ราย

ตำบล	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
บางนาค	924	52
กะลวอเหนือ	154	9
โคกเคียน	183	10
กะลวอ	97	5
คำกู	306	18
บางปอ	233	13
มะนังตายน	240	13
รวม	2,137	120

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2552

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaires) สัมภาษณ์รายบุคคล ซึ่งแบบสอบถามจะมีข้อคำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ (ภาคผนวกที่ 1 แบบสอบถาม)

- (1) ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพหนี้สินของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส
- (2) ลักษณะที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส
- (3) ทักษะคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส
- (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับข้อคำถามเชิงทัศนคติ ผู้วิจัยได้ใช้คำถามเชิงความคิดเห็นต่อข้อความที่กำหนดขึ้น โดยกำหนดระดับความคิดเห็นจำแนกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล, 2552)

คะแนน	ความหมาย
5	เห็นด้วยมากที่สุด
4	เห็นด้วยมาก
3	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4) การทดสอบแบบสอบถาม (Pretest)

การนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในข้างต้น ไปทดสอบความเข้าใจและความยากง่ายในคำถามกับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย แล้วนำผลมาปรับปรุงให้แบบสอบถามให้มีความถูกต้องและชัดเจน ก่อนนำไปใช้งานจริง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมแล้วมาทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์ทางสังคมศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

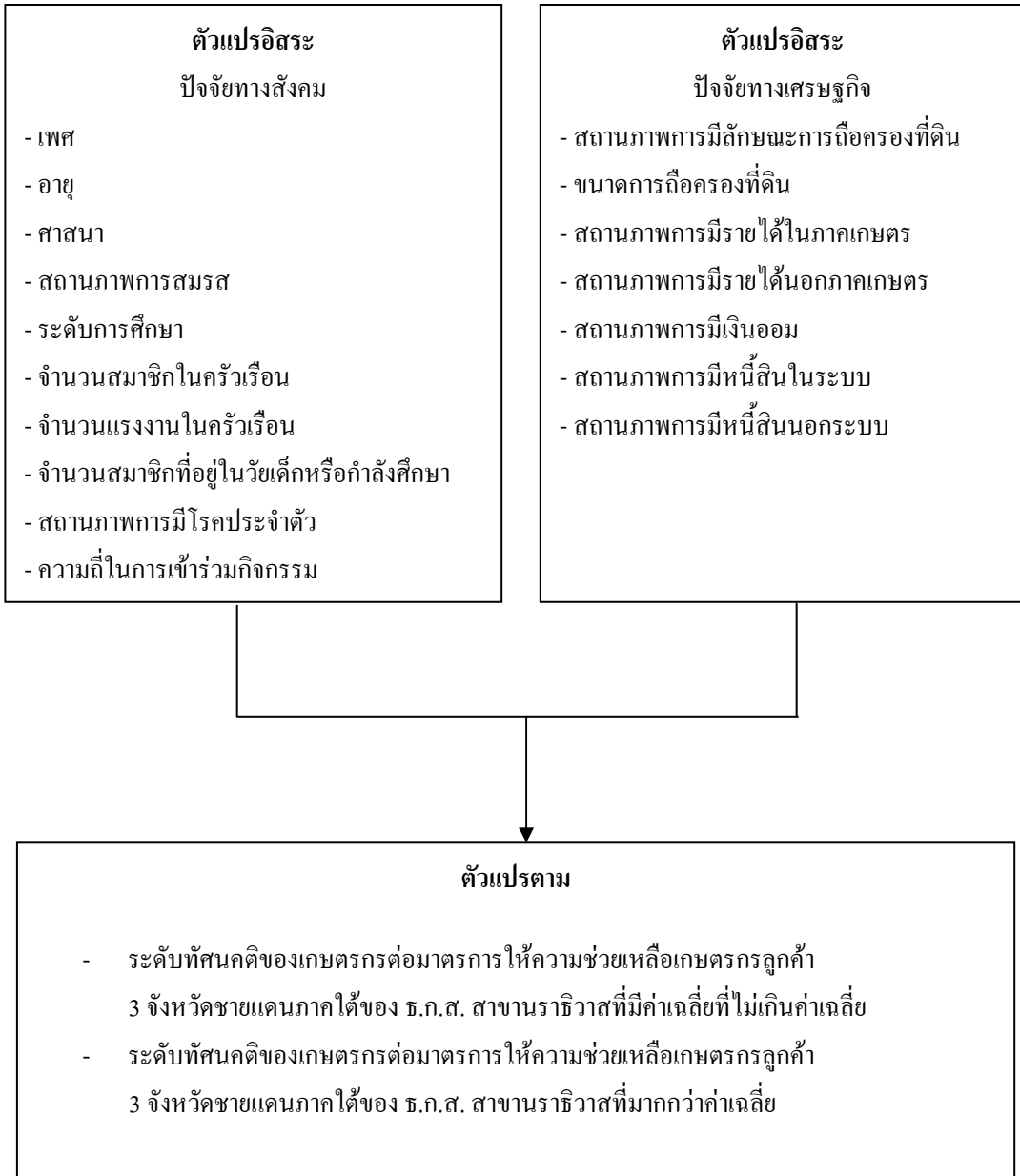
3.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอย่างง่ายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การแจกแจงความถี่ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และสถานะหนึ่งของเกษตรกร ลักษณะการเข้าร่วมมาตรการฯ ทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการฯ และปัญหาข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการ

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติ ผู้วิจัยกำหนดการแปลผลระดับคะแนนความคิดเห็นสำหรับข้อความเชิงบวก โดยใช้ค่ากลาง (Mid Point) ดังนี้ (สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล, 2552)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีระดับทัศนคติดีมาก
3.50 – 4.49	มีระดับทัศนคติดี
2.50 – 3.49	มีระดับทัศนคติดีปานกลาง
1.50 – 2.49	มีระดับทัศนคติไม่สู้ดี
1.00 – 1.49	มีระดับทัศนคติไม่ดี

3.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติไควร์สแควร์ (χ^2) เพื่อการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม และเศรษฐกิจ และตัวแปรตาม คือระดับทัศนคติของเกษตรกรลูกค้าผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังรายละเอียดกรอบในแนวคิดในการวิเคราะห์ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 กรอบการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของเกษตรกร

สำหรับ ขั้นตอนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังนี้

1) ตั้งสมมติฐาน ซึ่งในการศึกษาได้กำหนดสมมติฐานเบื้องต้น ดังนี้

H_{01} : ปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติของผู้เข้าร่วมต่อ
มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

H_{A1} : ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติของผู้เข้าร่วมต่อ
มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

H_{02} : ปัจจัยทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติของผู้เข้าร่วมต่อ
มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

H_{A2} : ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติของผู้เข้าร่วมต่อมาตรการ
ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) กำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

3) คำนวณค่า χ^2 จากสูตร

$$\chi^2_{\text{calculated}} = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(o_{ij} - e_{ij})^2}{e_{ij}}$$

ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์

4) คำนวณค่า P-Value ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์

5) สรุปผลการทดสอบ : ถ้าค่า P-Value น้อยกว่าค่า α จะปฏิเสธ H_0 หรือยอมรับ H_A
กล่าวคือตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ในทางตรงข้าม
ถ้าค่า P-Value มากกว่าค่า α จะยอมรับ H_0 หรือปฏิเสธ H_A คือตัวแปรทั้งสองเป็นอิสระต่อกัน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ศึกษา ซึ่งแบ่งการนำเสนอเป็น 6 ส่วนดังนี้

- 1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2) สถานะหนี้สินของเกษตรกร
- 3) การรับรู้และการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) ทศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5) ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ
- 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

การศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 1) ลักษณะทางสังคม และ 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ผลของการศึกษามีดังนี้

4.1.1 ลักษณะทางสังคม

การศึกษาลักษณะทางสังคมของเกษตรกรผู้ร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส. สาขาบราฮีวาส ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส สถานะการมีโรคประจำตัว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยแรงงาน ดังตารางที่ 4.1

1) เพศ

เกษตรกรที่ทำการศึกษาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 67.5 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 32.5 ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาทำธุรกรรมทางการเงินกับ ธ.ก.ส. โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว ซึ่งรับผิดชอบสูงสุดในครอบครัว

2) อายุ

เกษตรกรที่ทำการศึกษานั้นมีอายุเฉลี่ย 51.7 ปี โดยกลุ่มของผู้มีอายุตั้งแต่ 46 - 55 ปี สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.4 ของครัวเรือนทั้งหมด รองลงมาลูกค้าอายุ 56 - 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.5 อายุตั้งแต่ 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.4 นอกจากนั้นมีอายุมากกว่า 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.1 และ 25 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.6 ตามลำดับ สังเกตได้ว่ากลุ่มลูกค้าเกษตรกร โดยส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่ในวัยกลางคน

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	81	67.5
หญิง	39	32.5
อายุ (ปี)		
≤ 35	8	6.6
36 – 45	28	23.4
46 – 55	40	33.4
56 – 65	33	27.5
> 65	11	9.1
เฉลี่ย	51.7	
ศาสนา		
พุทธ	23	19.1
อิสลาม	95	79.2
อื่น ๆ	2	1.7
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	66	55.0
มัธยมศึกษาตอนต้น / ปวช.	21	17.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวส.	2	1.7
อนุปริญญา	16	13.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	15	12.5
สถานภาพสมรส		
โสด	3	2.5
สมรส	105	87.5
แยกกันอยู่ / หย่า	12	10.0
สถานภาพการมีโรคประจำตัว		
มีโรคประจำตัว*	31	25.8
ไม่มีโรคประจำตัว	89	74.2

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
มีโรคประจำตัว*	(n=31)	
โรคหัวใจ	5	16.1
โรคเบาหวาน	22	70.9
โรคกระเพาะ	3	9.6
โรคปอด	3	9.6
โรคไต	2	6.4
โรคอื่นๆ เช่น ความดันโลหิต เป็นต้น	13	41.9
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
≤ 3	13	10.8
4 - 6	87	72.5
> 6	20	16.7
เฉลี่ย	5.0	
สถานภาพการมีสมาชิกอยู่ในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา		
มี	97	80.8
ไม่มี	23	19.2
จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา (คน)	(n=97)	
1 - 2	60	61.9
3 - 4	32	32.9
> 4	5	5.2
เฉลี่ย	1.8	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยแรงงาน (คน)		
≤ 2	72	60.0
3 - 4	31	25.8
> 4	17	14.2
เฉลี่ย	2.8	

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3) ศาสนา

เกษตรกรที่ทำการศึกษ โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 79.2 ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.1 นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.7 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการนับถือศาสนาของประชากรในอำเภอเมือง ที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่

4) ระดับการศึกษา

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมามีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 17.5 อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 13.3 ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.5 และมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

5) สถานภาพสมรส

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีสถานะสมรส คิดเป็นร้อยละ 87.5 รองลงมามีสถานภาพแยกกันอยู่หรือหย่า คิดเป็นร้อยละ 10.0 และสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

6) สถานภาพการมีโรคประจำตัว

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวหรือมีสุขภาพแข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 74.2 ที่เหลือเป็นเกษตรกรลูกค้ำที่มีปัญหาสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 25.8 หรือประมาณ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษ สอดคล้องกับอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมาก (เฉลี่ย 51.7 ปี) เป็นช่วงที่กำลังประสบกับปัญหาสุขภาพ ซึ่งพบว่าเป็นโรคเบาหวานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.9

7) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คนต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่จำนวนสมาชิก 4 - 6 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด จำนวนมากกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ที่เหลือร้อยละ 10.8 มีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 3 คน ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนสมาชิกเป็นไปตามลักษณะของครัวเรือนคนมุสลิมในปัจจุบัน ซึ่งมีพ่อแม่และลูก ในลักษณะครอบครัวขนาดกลาง

8) จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา

เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80.8 ที่เหลือร้อยละ 19.2 ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา ซึ่งจำนวนสมาชิกในวัยเด็กเฉลี่ย 1.8 คนต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 1 - 2 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 จำนวน 3 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 จำนวนมากกว่า 4 คนคิดเป็นร้อยละ 5.2 ตามลำดับ

9) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยแรงงาน

เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงานเฉลี่ย 2.8 คนต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 1 - 2 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 จำนวน 3 - 4 คนคิดเป็นร้อยละ 25.8 ที่เหลือร้อยละ

14.2 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 4 คน ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนสมาชิกในวัยแรงงานเป็นไปตามลักษณะของครัวเรือนในปัจจุบัน ซึ่งมีพ่อและแม่ เป็นวัยแรงงานเลี้ยงดูครอบครัว

4.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ลักษณะทางเศรษฐกิจประกอบด้วย ลักษณะของการถือครองที่ดินทำกิน และรายได้ รายจ่าย และเงินออม

1) การถือครองที่ดินและการประกอบอาชีพ

ซึ่งในการถือครองที่ดินและการประกอบอาชีพนั้น ประกอบไปด้วย ลักษณะ การถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกร และการประกอบอาชีพหลักและอาชีพ รองของเกษตรกร ดังตารางที่ 4.2

1.1) ลักษณะของการถือครองที่ดินทำกิน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดิน ซึ่งมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน คิดเป็น ร้อยละ 72.5 ที่เหลือเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ซึ่งจำนวนดังกล่าว คิดเป็น 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่าง จากการสัมภาษณ์พบว่าเกษตรกรหลายรายไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองต้องทำกินในที่ดินของญาติพี่น้อง บางส่วนทำกินในที่ดินบุคคลอื่น ซึ่งเจ้าของอพยพไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากเหตุความไม่สงบ และบางส่วนบุกรุกที่ป่าทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพ

1.2) ขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกร

เกษตรกรมีขนาดถือครองที่ดินเฉลี่ย 5.8 ไร่ มีการถือครองที่ดินมากกว่า 5 ไร่ มาก ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมาได้แก่ น้อยกว่า 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.5 และ 3 – 5 ไร่ ร้อยละ 13.8 ตามลำดับ ที่เหลือเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 27.5 จากการ สัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าเกษตรกรส่วนหนึ่งเป็นลักษณะของเกษตรกรรายย่อย ถือครองที่ดินขนาดเล็ก จึงจำเป็นต้องประกอบอาชีพเสริมอื่นๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

1.3) การประกอบอาชีพหลักของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาได้แก่ อาชีพเลี้ยงวัว ร้อยละ 11.7 ประมงทะเล ร้อยละ 10.0 ค้าขาย ร้อยละ 8.3 ลองกอง ร้อยละ 7.5 ทำนา ปลูกปาล์ม น้ำมัน และเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 3.3 2.5 และ 2.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ลักษณะการถือครองที่ดินและการประกอบอาชีพของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
มีเอกสารสิทธิ์	87	72.5
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	33	27.5
ขนาดการถือครองที่ดิน (ไร่)	(n = 87)	
≤ 3	37	42.5
3 – 5	12	13.8
> 5	38	43.7
เฉลี่ย	5.8	
อาชีพหลักของเกษตรกร		
สวนยางพารา	63	52.5
วัว	14	11.7
ประมงทะเล	12	10.0
ค้าขาย	10	8.3
ทำนา	4	3.3
สวนปาล์ม น้ำมัน	3	2.5
เลี้ยงแพะ	3	2.5
ลองกอง	9	7.5
อื่นๆ เช่น รับจ้างทั่วไป เป็นต้น	2	1.7
สถานภาพการประกอบอาชีพรองของเกษตรกร		
มีอาชีพรอง	61	50.8
ไม่มีอาชีพรอง	59	49.2
การประกอบอาชีพรองของเกษตรกร	(n=61)	
ค้าขาย	7	11.5
รับจ้างทั่วไป	42	68.9
รับราชการ	10	16.4
อื่นๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น	2	3.3

1.4) การประกอบอาชีพของเกษตรกร

เกษตรกรร้อยละ 50.8 ที่มีการประกอบอาชีพรอง โดยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.9 รองลงมาได้แก่ ประกอบอาชีพรับราชการ ค้าขาย และอื่น ๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 16.4 11.5 และ 3.3 ตามลำดับ โดยทั่วไปเกษตรกรในพื้นที่ไม่มีอาชีพรอง หรือ ประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 49.2 จากการสัมภาษณ์พบว่าเกษตรกรหลายรายประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว เมื่อปัญหาด้านราคาผลผลิตตกต่ำ หรือการผลิตไม่ได้คุณภาพ จะส่งผลกระทบต่อรายได้ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาหนี้สินต่างๆ ตามมา

2) รายได้ รายจ่าย และเงินออมของเกษตรกร

สำหรับการนำเสนอผลการศึกษาในหัวข้อนี้ ซึ่งประกอบด้วย รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร และเงินออม ดังตารางที่ 4.3

2.1) รายได้ในภาคเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 93.3 และที่เหลือเกษตรกรไม่มีรายได้จากการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนได้เลิกประกอบอาชีพด้านการเกษตร ไปประกอบอาชีพอย่างอื่นทดแทน เช่น รับจ้างทั่วไป หรือค้าขาย เป็นต้น

เกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 102,566.7 บาทต่อปี โดยมีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปีมากที่สุด ร้อยละ 30.5 รองลงมามีรายได้ 50,001 - 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 24.2 มีรายได้ในระหว่าง 100,001 - 150,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 16.9 มีรายได้ในระหว่าง 150,001 - 200,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 8.0 มีรายได้ในระหว่าง 200,001 - 250,000 บาทต่อปี และมากกว่า 250,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.2 เท่ากัน จากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา แม้ว่าราคาผลผลิตจะมีราคาค่อนข้างดี แต่รายได้ที่เกษตรกรได้รับไม่สูงนัก เนื่องจากเกือบทั้งหมดเป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่

2.2) ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร

เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 55,525.8 บาทต่อปี โดยทั่วไปมีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาทต่อปี มากที่สุดร้อยละ 48.0 รองลงมามีค่าใช้จ่าย 30,001 - 60,000 บาทต่อปี ร้อยละ 24.6 มีค่าใช้จ่าย 60,001 - 90,000 บาทต่อปี ร้อยละ 16.7 และมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 120,000 บาทต่อปี ร้อยละ 11.8

ตารางที่ 4.3 รายได้ รายจ่าย เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
สถานภาพการมีรายได้จากภาคเกษตร		
มี	112	93.3
ไม่มี	8	6.7
รายได้ในภาคเกษตร (บาท / ปี)	(n=112)	
≤ 50,000	43	30.5
50,001 – 100,000	27	24.2
100,001 – 150,000	19	16.9
150,001 – 200,000	9	8.0
200,001 – 250,000	7	6.2
> 250,000	7	6.2
เฉลี่ย	102,566.7	
ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร (บาท / ปี)	(n=112)	
≤ 30,000	49	48.0
30,001 – 60,000	25	24.6
60,001 – 90,000	17	16.7
90,001 – 120,000	9	8.9
> 120,000	12	11.8
เฉลี่ย	55,525.8	
สถานภาพการมีรายได้นอกภาคเกษตร		
มี	99	82.5
ไม่มี	21	17.5
รายได้นอกภาคเกษตร (บาท / ปี)	(n=99)	
≤ 50,000	31	31.4
50,001 – 100,000	19	19.2
100,001 – 150,000	12	12.1
150,001 – 200,000	14	14.1
200,001 – 250,000	4	4.0
> 250,000	19	19.2
เฉลี่ย	156,410.0	

ตารางที่ 4.3 รายได้ รายจ่าย เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
สถานภาพการมีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร		
มี	36	30.0
ไม่มี	84	70.0
ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร (บาท / ปี)	(n=36)	
≤ 30,000	15	41.7
30,001 – 60,000	4	11.2
60,001 – 90,000	5	13.9
90,001 – 120,000	2	5.5
> 120,000	10	27.7
เฉลี่ย	65,225.0	
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย (บาท / ปี)		
ค่ารักษาพยาบาล	3,712.5	4.3
ค่าอาหาร	37,695.0	43.3
ค่าเครื่องนุ่งห่ม	5,746.6	6.6
ค่าของใช้ในครัวเรือน	5,800.0	6.6
ค่าประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์	7,653.3	8.8
ค่าการศึกษา	7,254.1	8.4
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	13,170.8	15.2
จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ (ในและนอกระบบ)	1,658.3	1.9
อื่นๆ เช่น ค่าช่วยเหลืองานสังคม เงินบริจาค เป็นต้น	4,307.5	4.9
เฉลี่ย	86,998.1	
สถานภาพการมีเงินออม		
มี	87	72.5
ไม่มี	33	27.5
ปริมาณเงินออม (บาท)	(n=87)	
≤ 20,000	71	81.7
20,001 – 40,000	7	8.1
40,001 – 60,000	6	6.9
60,001 – 80,000	1	1.1
> 80,000	2	2.2
เฉลี่ย	13,148.6	

2.3) รายได้นอกภาคเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ 82.5 และที่เหลือเกษตรกรไม่มีรายได้จากการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 17.5 ซึ่งเกษตรกรที่มีรายได้จากนอกภาคเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 156,410 บาทต่อปี ซึ่งเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคเกษตรนั้นมีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปี มากที่สุดร้อยละ 31.4 รองลงมามีรายได้ 50,001 - 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 19.2 รายได้มากกว่า 250,000 บาทต่อปี ร้อยละ 19.2 มีรายได้ในระหว่าง 100,001 - 150,000 บาทต่อปี ร้อยละ 12.1 มีรายได้ในระหว่าง 150,001 - 200,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 14.1 และมีรายได้ 200,001 - 250,000 บาทต่อปี จะเห็นได้ว่าโดยเฉลี่ยเกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากกว่าในภาคเกษตร เนื่องจากในพื้นที่เขตอำเภอเมืองเป็นแหล่งชุมชนที่มีความเจริญและมีความปลอดภัย มากกว่าพื้นที่อื่นๆ ประกอบกับเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อย ทำให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรได้เพิ่มขึ้น

2.4) ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร

ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น ต้นทุนวัตถุดิบ ค่าจ้างแรงงาน หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น ซึ่งเกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เกษตรกรร้อยละ 30.0 มีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร โดยมีค่าใช้จ่ายจากนอกภาคเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 65,225 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า 30,000 บาทต่อปี มากที่สุดร้อยละ 41.7 รองลงมามีค่าใช้จ่ายมากกว่า 120,000 บาทต่อปี ร้อยละ 27.7 มีค่าใช้จ่าย 60,001 - 90,000 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่าย 30,001 - 60,000 บาทต่อปี และมีค่าใช้จ่าย 90,001 - 120,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 13.9 11.2 และ 5.5 ตามลำดับ

2.5) ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 87,161.6 บาทต่อปี โดยทั่วไปเกษตรกรมีค่าอาหาร มากที่สุดร้อยละ 43.3 รองลงมาเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ร้อยละ 15.1 ค่าประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ร้อยละ 8.8 ค่าการศึกษา ร้อยละ 8.3 ค่าเครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 6.6 ค่าของใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 6.6 ค่าช่วยเหลืองานสังคมและเงินบริจาค ร้อยละ 4.9 ค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 4.3 และจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 1.9 จากข้อมูลในข้างต้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน ซึ่งสอดคล้องกับครอบครัวมุสลิมที่ไม่นิยมการค้ำกานัด ทำให้มีค่าใช้จ่ายหลักของครัวเรือน ร้อยละ 43.3 เป็นค่าอาหาร

2.6) ปริมาณเงินออม

เกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินออม ร้อยละ 72.5 ส่วนที่เหลือร้อยละ 27.5 ไม่มีเงินออม ซึ่งเกษตรกรมีเงินออมเฉลี่ย 13,148.6 บาท ส่วนใหญ่เงินอมน้อยกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 81.7

รองลงมา มีเงินออม 20,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 8.1 มีเงินออม 40,001 – 60,000 บาท มีเงินออมมากกว่า 80,000 บาท และมีเงินออม 60,001 – 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.9, 2.2 และ 1.1 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีเงินออมค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนแก่ ธ.ก.ส. ภายหลังจากสิ้นสุดมาตรการ

4.2 สถานะหนี้สินของเกษตรกร

สถานะหนี้เป็นการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย แหล่งเงินกู้ในระบบ ปริมาณหนี้สินในระบบ แหล่งเงินกู้นอกระบบ และปริมาณเงินกู้นอกระบบของเกษตรกร ดังตารางที่ 4.4

1) แหล่งเงินกู้ในระบบของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินในระบบ เป็นร้อยละ 93.3 ส่วนอีกร้อยละ 6.7 เป็นเกษตรกรที่ไม่มีภาระหนี้ ซึ่งเกษตรกรมีหนี้เงินกู้ในระบบจาก ธ.ก.ส. มากที่สุดร้อยละ 99.1 รองลงมา ธนาคารพาณิชย์อื่นๆ ร้อยละ 8.9 บริษัทไฟแนนซ์ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 8.0 สหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 5.5 และกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 5.5 จากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่ามีเกษตรกรเพียงร้อยละ 6.7 ที่มีความตั้งใจในการชำระหนี้แก่ธนาคารในช่วงระยะมาตรการดังกล่าว ส่งผลต่อสถานะหนี้สินที่ลดน้อยลงหลังจากสิ้นสุดมาตรการ

2) ปริมาณหนี้สินในระบบ

เกษตรกรมีหนี้สินในระบบเฉลี่ย 116,631.7 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินในระบบต่ำกว่า 50,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 57.2 รองลงมา มีหนี้สินมากกว่า 250,000 บาท ร้อยละ 15.1 จำนวน 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 11.7 จำนวน 100,001 – 150,000 บาท ร้อยละ 10.7 จำนวน 200,001 – 250,000 บาท ร้อยละ 4.4 และจำนวน 150,001 – 200,000 บาท ร้อยละ 0.9 จากการสังเกตพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินกู้ในระบบไม่เกิน 50,000 บาท ซึ่งเป็นลักษณะของเกษตรกรรายย่อย

3) แหล่งเงินกู้นอกระบบของเกษตรกร

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงินจากนอกระบบ สำหรับเกษตรกรที่กู้เงินจากนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของเกษตรกรทั้งหมด ซึ่งเกษตรกรมีแหล่งเงินกู้นอกระบบโดยกู้ยืมเงินจากญาติ พี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมา จากพ่อค้า นายทุน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ซึ่งการกู้ยืมเงินของชาวมุสลิมจะไม่มีดอกเบี้ย ซึ่งเป็นไปตามหลักของศาสนาอิสลาม ดังนั้นการจ่ายค่าตอบแทนจากเกษตรกรจะใช้ที่ดินเป็นหลักประกัน และให้เจ้าหนี้เก็บเกี่ยวผลผลิตบนที่ดินแปลงดังกล่าวแทนดอกเบี้ยที่เป็นเงินสด เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าของค่าตอบแทนเป็นขางพารา จะให้ผลตอบแทนสูงถึงร้อยละ 20 – 30 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราที่รัฐบาลกำหนด

ตารางที่ 4.4 สภาวะหนี้สินของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
สถานภาพการมีหนี้สินในระบบ		
มี	112	93.3
ไม่มี	8	6.7
แหล่งกู้ยืมในระบบ*	(n=112)	
ธ.ก.ส.	111	99.1
สหกรณ์การเกษตร	6	5.5
ธนาคารอื่น	10	8.9
กองทุนหมู่บ้าน	6	5.5
อื่น ๆ เช่น บริษัทไฟแนนซ์ เป็นต้น	9	8.0
ปริมาณของหนี้สินในระบบ (บาท)	(n=112)	
≤ 50,000	64	57.2
50,001 – 100,000	13	11.7
100,001 – 150,000	12	10.7
150,001 – 200,000	1	0.9
200,001 – 250,000	5	4.4
> 250,000	17	15.1
เฉลี่ย	116,631.7	
สถานภาพการมีหนี้สินนอกระบบ		
มี	9	7.5
ไม่มี	111	92.5
แหล่งเงินกู้นอกระบบ*	(n=9)	
พ่อค้า นายทุน	2	22.2
ญาติ พี่น้อง	7	77.8
จำนวนเงินกู้นอกระบบคงเหลือ (บาท)	(n=9)	
≤ 30,000	6	66.7
30,001 – 60,000	2	22.2
> 60,000	1	11.1
เฉลี่ย	27,111.1	

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4) ปริมาณเงินกู้ในระบบ

เกษตรกรมีเงินกู้ในระบบคงเหลือเฉลี่ย 27,111.1 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินกู้น้อยกว่า 30,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 66.7 รองลงมา มีปริมาณเงินกู้อยู่ระหว่าง 30,000 บาท ถึง 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.2 และมีเงินกู้มากกว่า 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.2 จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าวัตถุประสงค์ในการกู้เงินยืมเงิน โดยทั่วไปนำไปใช้เพื่อเป็นการประกอบอาชีพ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตร

4.3 การรับรู้และการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาสามารถนำมาสรุปประเด็นต่างๆ อาทิเช่น แหล่งที่มาของข้อมูล ประโยชน์ที่เกษตรกรคาดว่าจะได้รับ ระยะเวลาของมาตรการให้ความช่วยเหลือ และลักษณะการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ดังตารางที่ 4.5

1) แหล่งที่มาของข้อมูล

การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น โดยส่วนใหญ่เกษตรกรรับรู้จากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ ช.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมาคือทราบจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรลูกค้า ร้อยละ 41.6 สื่อโทรทัศน์ และวิทยุ ร้อยละ 33.3 เพื่อน ร้อยละ 24.2 ทางสื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 8.3 และอื่น ๆ เช่น ญาติ พี่น้อง ร้อยละ 1.6

2) ประโยชน์ที่เกษตรกรคาดว่าจะได้รับจากโครงการ

เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบว่ามาตรการดังกล่าวจะมีประโยชน์กับเกษตรกร แต่เกษตรกรร้อยละ 2.4 ไม่ทราบว่ามาตรการดังกล่าวมีประโยชน์กับเกษตรกรอย่างไร ซึ่งเกษตรกรที่คาดว่ามาตรการดังกล่าวมีประโยชน์ ส่วนใหญ่คาดว่าจะได้รับการขยายเวลาในการชำระหนี้ เพิ่มมากขึ้นมากที่สุดร้อยละ 85.6 รองลงมาคาดว่าจะทำให้มีเงินออมมากขึ้น ร้อยละ 66.1 หนี้สินจะลดน้อยลง คิดเป็นร้อยละ 65.3 และคาดว่าจะสามารถพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 37.3 จากการสัมภาษณ์เกษตรกรลูกค้าที่ไม่มีเงินออมเพิ่มเติม พบว่าเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวคาดว่าจะทำให้มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น และอีกร้อยละ 72.7 คาดว่าจะมีหนี้สินที่ลดลง

3) ระยะเวลาของมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบว่าทราบช่วงระยะเวลาที่ดำเนินมาตรการ ร้อยละ 65.0 ส่วนที่เหลือตอบว่าไม่ทราบช่วงระยะเวลาดำเนินมาตรการ ร้อยละ 35.0 ซึ่งเกษตรกรที่ทราบช่วงระยะเวลาที่ดำเนินมาตรการที่ถูกต้องคือ เมษายน 2550 ถึง 31 มีนาคม 2552 มากที่สุดร้อยละ 38.5 ที่เหลือร้อยละ 61.5 ไม่สามารถระบุช่วงเวลาที่ถูกต้องได้ จากการสังเกตพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ทราบว่ามาตรการดังกล่าวมีระยะเวลา 2 ปี แต่มักไม่ทราบช่วงเวลาที่แน่นอน

ตารางที่ 4.5 การรับรู้และการเข้าร่วมเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
แหล่งที่มาของข้อมูล*		
เพื่อน	29	24.2
สมาชิกในกลุ่มลูกค้าเกษตรกร	50	41.6
โฆษณาทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ	40	33.3
โฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์	10	8.3
เจ้าหน้าที่ของรัฐ / ธ.ก.ส.	85	70.8
อื่น ๆ เช่น ญาติ พี่น้อง เป็นต้น	2	1.6
การรับทราบถึงประโยชน์ของมาตรการ*		
ทราบ	118	97.6
ไม่ทราบ	2	2.4
ประโยชน์ที่เกษตรกรคาดว่าจะได้รับ*	(n=118)	
มีระยะเวลาในการชำระหนี้เพิ่มขึ้น	101	85.6
ทำให้มีเงินออมมากขึ้น	78	66.1
สามารถพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น	44	37.3
มีหนี้สินที่น้อยลง	77	65.3
การรับทราบระยะเวลาการดำเนินมาตรการ		
ทราบ	78	65.0
ไม่ทราบ	42	35.0
ระยะเวลาการดำเนินมาตรการ	(n=78)	
1 เมษายน 2550 – 31 มีนาคม 2552	30	38.5
1 มกราคม 2550 – 31 ธันวาคม 2552	28	35.9
1 มกราคม 2550 – 31 ธันวาคม 2553	20	25.6
ลักษณะการมีส่วนร่วม		
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	60	50.0
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	60	50.0
ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม (ครั้ง/ปี)	(n=60)	
>7	4	6.6
3-7	8	13.4
1-2	48	80.0

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4) ลักษณะการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส ได้มีการอบรมพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรลูกค้าในกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน นำยาเอนกประสงค์ หรือสบู่ เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 50 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมได้เลย ส่วนเกษตรกรอีกร้อยละ 50 มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับ ธ.ก.ส. ซึ่งจำนวนนี้เข้าร่วม 1-2 ครั้งต่อปี มากที่สุดร้อยละ 80.0 รองลงมา คือเข้าร่วมกิจกรรม 3-7 ครั้งต่อปี ร้อยละ 13.4 และมากกว่า 7 ครั้งต่อปี ร้อยละ 6.6 จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าเกษตรกรที่ไม่มีเงินออม และร้อยละ 66.6 ของเกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ ปวช. จะให้ความสำคัญและมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับทาง ธ.ก.ส. มากกว่ากลุ่มอื่น

4.4 ทักษะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการศึกษาทักษะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในภาพรวมของประเด็นดังกล่าวเกษตรกรมีระดับทัศนคติที่ดี ($\bar{X}=3.89$) รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

1) การช่วยเหลือของรัฐบาลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดผ่านมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในพื้นที่ได้ เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.77$)

2) การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.96$)

3) มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยให้เกษตรกรยังคงประกอบอาชีพในพื้นที่ 3 จังหวัดไม่อพยพละทิ้งถิ่นฐาน เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.82$)

4) การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเพิ่มความสามารถในการประกอบอาชีพภายหลังสิ้นสุดมาตรการ เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=4.01$)

5) การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถช่วยให้เกษตรกรมีหนี้สินลดลง เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.74$)

6) การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเพิ่มทำให้เพิ่มรายได้ ทำให้คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.95$)

ตารางที่ 4.6 ทักษะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นของทักษะ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ทักษะ
1. การช่วยเหลือของรัฐบาล เกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดผ่านมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในพื้นที่ได้	3.77	ดี
2. การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้เกษตรกรมีความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น	3.96	ดี
3. มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยให้เกษตรกรยังคงประกอบอาชีพในพื้นที่ 3 จังหวัดไม่อพยพละทิ้งถิ่นฐาน	3.82	ดี
4.การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเพิ่มความสามารถในการประกอบอาชีพภายหลังสิ้นสุดโครงการ	4.01	ดี
5. การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยให้เกษตรกรมีหนี้สินลดลง	3.74	ดี
6. การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเพิ่มทำให้เพิ่มรายได้ ทำให้คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	3.95	ดี
7. ธ.ก.ส.เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกษตรกรได้อย่างเหมาะสม	4.32	ดี
8. ธนาคารมีการชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้คำแนะนำได้อย่างละเอียด	3.72	ดี
9. ระยะเวลา 2 ปี ในการดำเนินมาตรการเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม	3.52	ดี
10. ธนาคารมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม	3.92	ดี
11. การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่ผ่านมามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรลูกค้าสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามลำดับ	4.04	ดี
รวม	3.89	ดี

7) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกษตรกรได้อย่าง เหมาะสม เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=4.32$)

8) การชี้แจงของธนาคารเกี่ยวกับรายละเอียดมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และให้คำแนะนำได้อย่างละเอียด เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.72$)

9) ระยะเวลาในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการดำเนิน โครงการ เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.52$)

10) การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งธนาคารกำหนดได้อย่างเหมาะสม เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=3.92$)

11) การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่ผ่านมามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรลูกค้าสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามลำดับ เกษตรกรมีระดับทัศนคติดี ($\bar{X}=4.04$)

4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ศาสนา สถานภาพการมีโรคประจำตัว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน สถานภาพการมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม สถานภาพการมีรายได้ในภาคเกษตร สถานภาพการมีรายได้นอกภาคเกษตร สถานภาพการมีเงินออม สถานภาพการมีหนี้สินในระบบ และสถานภาพการมีหนี้สินนอกระบบ กับตัวแปรตาม คือ ระดับทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วม มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสามารถอธิบาย ความสัมพันธ์ได้ ดังตารางที่ 4.7

4.5.1 ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพการมีโรคประจำตัว และจำนวนสมาชิกในวัยเด็กหรือกำลัง ศึกษา ส่วนปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความ

ช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ	ค่าสถิติ χ^2	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ทางสังคม		
เพศ	1.809	NS
อายุ	23.185	*
ระดับการศึกษา	26.404	NS
สถานภาพการสมรส	24.870	**
ศาสนา	4.938	NS
สถานภาพการมีโรคประจำตัว	3.344	NS
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	42.419	**
จำนวนสมาชิกในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา	18.002	NS
จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน	29.780	*
ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม	18.847	*
ทางเศรษฐกิจ		
สถานภาพการมีรายได้ในภาคเกษตร	8.507	*
สถานภาพการมีรายได้นอกภาคการเกษตร	5.395	NS
สถานภาพการมีเงินออม	21.785	NS
สถานภาพการมีหนี้สินในระบบ	9.029	NS
สถานภาพการมีหนี้สินนอกระบบ	14.013	NS
สถานภาพการมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	5.914	NS

หมายเหตุ NS หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1) อายุ

เกษตรกรที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากแบ่งระดับทัศนคติเป็น 2 ช่วงคือ ดีมากกว่า หมายถึง มีคะแนนมากกว่า 3.89 และดีน้อยกว่า หมายถึง

มีคะแนนไม่เกิน 3.89 พบว่าเกษตรกรที่มีอายุมากกว่าจะมีระดับทัศนคติดีมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่า

2) จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน

เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในวัยแรงงานที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากแบ่งระดับทัศนคติเป็น 2 ช่วงคือ ดีมากกว่า หมายถึง มีคะแนนมากกว่า 3.89 และดีน้อยกว่า หมายถึง มีคะแนนไม่เกิน 3.89 พบว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในวัยแรงงานที่น้อยกว่า จะมีระดับทัศนคติที่ดีมากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในวัยแรงงานที่มากกว่า

3) ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม

เกษตรกรที่มีลักษณะการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากแบ่งระดับทัศนคติเป็น 2 ช่วงคือ ดีมากกว่า หมายถึง มีคะแนนมากกว่า 3.89 และดีน้อยกว่า หมายถึง มีคะแนนไม่เกิน 3.89 พบว่าเกษตรกรที่มีความถี่ในการมีส่วนร่วมมากกว่าจะมีระดับทัศนคติดีมากกว่าเกษตรกรที่มีความถี่ในการมีส่วนร่วมน้อยกว่า

ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้แก่ สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สถานภาพการสมรส

เกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากแบ่งระดับทัศนคติเป็น 2 ช่วงคือ ดีมากกว่า หมายถึง มีคะแนนมากกว่า 3.89 และดีน้อยกว่า หมายถึง มีคะแนนไม่เกิน 3.89 พบว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสจะมีระดับทัศนคติดีมากกว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพหย่าร้าง หรือแยกกันอยู่

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากแบ่งระดับทัศนคติเป็น 2 ช่วงคือ ดีมากกว่า หมายถึง มีคะแนนมากกว่า 3.89 และดีน้อยกว่า หมายถึง มีคะแนนไม่เกิน 3.89 พบว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คนจะมีระดับทัศนคติที่ดีมากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่เกิน 6 คน

4.5.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สถานภาพการมีรายได้ในภาคเกษตร สถานภาพการมีเงินออม สถานภาพการมีหนี้สินในระบบ สถานภาพการมีหนี้สินนอกระบบ และสถานภาพการมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สถานภาพการมีรายได้ในภาคเกษตร ซึ่งเกษตรกรที่มีรายได้ในภาคเกษตรมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ หากแบ่งระดับทัศนคติเป็น 2 ช่วงคือ ดีมากกว่า หมายถึง มีคะแนนมากกว่า 3.89 และดีน้อยกว่า หมายถึง มีคะแนนไม่เกิน 3.89 พบว่าเกษตรกรที่มีรายได้จากภาคเกษตรจะมีระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดีกว่าเกษตรกรที่ไม่มีรายได้จากภาคเกษตร

4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร

4.6.1 ปัญหาจากการเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร

จากการศึกษามีเกษตรกรบางรายได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ปัญหาในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
ปัญหาจากการดำเนินมาตรการ		
มี	5	4.2
ไม่มี	115	95.8
ประเด็นปัญหาจากการดำเนินมาตรการ	(n=5)	
จำนวนเงินกู้ที่สามารถร่วมมาตรการน้อยเกินไป	2	40.0
ระยะเวลาในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือสั้นเกินไป	2	40.0
ควรให้ธนาคารอื่นๆ มีมาตรการช่วยเหลือเพิ่มด้วย	1	20.0

ในการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของเกษตรกรนั้น โดยส่วนใหญ่ไม่ได้ประสบปัญหาในการเข้าร่วม เนื่องจากท.ส.มีการกำหนดคุณสมบัติได้อย่างดีและเหมาะสม แต่เกษตรกรลูกค้า

รายใหญ่บางรายเท่านั้น ที่เสนอความคิดเห็นให้ ช.ก.ส. พิจารณาในส่วนของวงเงินกู้ โดยต้องการให้มีวงเงินกู้ที่มากกว่า 200,000 บาท ซึ่งเดิม ช.ก.ส. กำหนดวงเงินกู้ที่สามารถเข้าร่วมมาตรการได้ในส่วนของต้นเงินไม่เกิน 200,000 บาท บางรายต้องการให้มาตรการดังกล่าวเกิดขึ้นโดยตลอดจนกว่าสถานการณ์ในพื้นที่จะเป็นปกติ และบางส่วนต้องการให้ธนาคารของรัฐแห่งอื่นๆ ให้ความช่วยเหลือด้วย เนื่องจากเป็นลูกค้าของธนาคารหลายแห่งในอำเภอเมืองนราธิวาส

4.6.2 ข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า

สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการนั้น ในภาพรวมโดยทั่วไปมีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการทั้งในส่วนของคุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการช่วยเหลือของภาครัฐ และการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร ช.ก.ส. แต่มีเกษตรกรบางรายให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการดำเนินการ ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะในการดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน		
มี	4	3.3
ไม่มี	116	96.7
ประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ	(n=4)	
ควรมีการจัดอบรมฟื้นฟูอาชีพให้มีความหลากหลายมากขึ้น	1	25.0
มาตรการมีความเหมาะสมกับเกษตรกรดี	1	25.0
ต้องการให้รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือต่อไป	2	50.0

โดยบางส่วนเสนอแนะเกี่ยวกับการอบรมฟื้นฟูอาชีพ ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายมากขึ้น บางส่วนมีความพึงพอใจในการดำเนินมาตรการดังกล่าวและต้องการให้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับซึ่งกล่าวมาแล้วในบทที่ 4 นั้น ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงผลสรุปในการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส.นราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพหนี้สิน ลักษณะการเข้าร่วมมาตรการ ทัศนคติของเกษตรกร ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 ตัวอย่าง ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสัดส่วนอายุอยู่ในช่วง 46 - 55 ปี นับถือศาสนาอิสลาม มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.0 คน มีสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงานเฉลี่ย 2.8 คน มีสมาชิกอยู่ในวัยแรงงานเฉลี่ย 1.8 คน มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัว และมีการครอบครองเอกสารสิทธิ์ที่ดิน เฉลี่ย 5.8 ไร่ต่อครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 102,566.7 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 50,000 บาท เป็นสัดส่วนที่มากที่สุด มีการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 156,410 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปี เป็นสัดส่วนมากที่สุด

เกษตรกรที่ทำการศึกษามีค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 55,525.8 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 30,000 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายจากนอกภาคเกษตรมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 65,225 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า 30,000 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 87,161.6 บาทต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ เช่น ค่าช่วยเหลืองานสังคม และเงินบริจาค เป็นต้น

2) ภาวะหนี้สินและการออมของเกษตรกร

2.1) ภาวะหนี้สินของเกษตรกร

กลุ่มที่ทำการทดสอบทุกรายเป็นเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 73.3 มีหนี้สินในระบบ โดยมีหนี้ในระบบเฉลี่ย 116,631.7 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 57.2 มีหนี้สินน้อยกว่า 50,000 บาท โดยเกษตรกรบางรายมีหนี้สินนอกระบบ ส่วนใหญ่มาจากการหยิบยืมจากญาติ พี่น้อง และมีเงินกู้ไม่เกิน 30,000 บาท

2.2) ภาวะเงินออมของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 72.5 มีเงินออม โดยมีเงินออมเฉลี่ย 13,148.6 บาทต่อปี และมีจำนวนเงินออมที่น้อยกว่า 20,000 บาท

3) การเข้าร่วมและองค์ความรู้ของเกษตรกรต่อมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส.นราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

เกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการ ส่วนใหญ่รับทราบโครงการจาก เจ้าหน้าที่ของภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. มีการคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับจากมาตรการว่าจะได้รับการขยายเวลาในการชำระหนี้เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีเงินออมมากขึ้น หนี้สินจะลดน้อยลง และสามารถพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น มีการรับทราบช่วงเวลาที่ดำเนินมาตรการที่ถูกต้องเพียง 1 ใน 4 หรือร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่าง และเกษตรกรมากกว่ากึ่งหนึ่งไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใดเลยกับทางธนาคาร

4) ทักษะคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทักษะคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า พบว่า ในภาพรวมของประเด็นดังกล่าวในระดับทัศนคติดี โดยมีทัศนคติในประเด็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าได้อย่างเหมาะสม โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติดี และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ กล่าวโดยสรุปได้ว่า เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อมาตรการ โดยเกษตรกรให้ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของธ.ก.ส. ซึ่งจะทำให้การทำงานและการวางแผนงาน ตรงตามความต้องการของเกษตรกรลูกค้าได้เป็นอย่างดี

5) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และสถานภาพการสมรส ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม และสถานภาพการมีรายได้ในภาคการเกษตร เป็น

5.2 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส.นราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแต่ละด้านดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะต่อ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส

1) จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส มีอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูงมีภาระหนี้สินรวมในจำนวนมาก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนมาก และมีเงินออมที่ต่ำธนาคารควรให้ความสำคัญในการอบรมอาชีพและพัฒนาลูกค้าและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากจะเป็นการเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายให้แก่เกษตรกรลูกค้าแล้ว ยังจะช่วยให้ลดความเสี่ยงของการเพิ่มหนี้ค้างชำระ ภายหลังจากมาตรการสิ้นสุด

2) จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรบางส่วนเท่านั้นที่สามารถชำระหนี้สินหมดภายหลังจากมาตรการสิ้นสุด นอกเหนือจากการอบรมพัฒนาลูกค้าให้มีรายได้เพิ่มแล้วนั้น ธ.ก.ส.ควรพิจารณาการจูงใจให้เกษตรกรชำระหนี้ในช่วงดังกล่าว เช่นมาตรการลดดอกเบี้ยในส่วนที่เกินกว่าวงเงินกู้ที่สามารถเข้าร่วมมาตรการ มอบเกียรติบัตรชมเชยให้แก่เกษตรกร หรือดอกเบี้ยอัตราพิเศษและโครงการพิเศษในการกู้ครั้งต่อไป เป็นต้น

3) จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า พบว่าความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับทาง ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรลูกค้าโดยเกษตรกรลูกค้าที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทาง ธ.ก.ส. มากกว่าจะมีระดับทัศนคติที่ดีกว่า นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเกษตรกรลูกค้าที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ และกลุ่มที่มีอายุน้อย มีระดับทัศนคติต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระดับต่ำกว่า ดังนั้นการจัดกิจกรรมของทาง ธ.ก.ส. ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group) ซึ่งจะเจาะจงที่เกษตรกรลูกค้ากลุ่มดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการและกิจกรรมที่ทาง ธ.ก.ส. ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อ ธ.ก.ส. เพิ่มขึ้นตามลำดับ และนำไปสู่ความเชื่อใจ ทำให้การดำเนินงานของ ธ.ก.ส.เกิดความสะดวกรวดมากขึ้น

4) จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีเงินออมที่ค่อนข้างต่ำ จึงอาจมีความเสี่ยงต่อการชำระหนี้คืน ดังนั้น ธ.ก.ส.ควรมีการแนะนำ กำกับ ให้เกษตรกรลูกค้า มีการชำระหนี้เงินกู้เป็นรายเดือน ทุกๆ เดือน เพื่อแบ่งเบาภาระหนี้ค้ำชำระ

จากการศึกษาในบริบทดังกล่าวในข้างต้นนั้น ผู้ทำการศึกษา มีข้อเสนอแนะเห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ โครงการเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการทำงาน ควรมีการวางแผนงานในการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินการปฏิบัติงานทั้งในระยะสั้น และระยะยาว รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการให้เกิดความหลากหลายและเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการลดความเสี่ยงในการชำระหนี้ทั้งตัวเกษตรกรและธนาคารได้ต่อไป

5.2.2 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูง มีเงินออมค่อนข้างต่ำ และมีภาวะโรคประจำตัว เกษตรกรควรมีการออมเงิน เพื่อเป็นเงินทุนสำรอง ทั้งไว้ใช้ตามความจำเป็นฉุกเฉินและเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในอนาคต

2) จากการศึกษาพบว่าค่าใช้จ่ายด้านอาหารและค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นสัดส่วนมากที่สุดของค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เกษตรกรควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค และการก่อหนี้ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็น ใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนทางการเงินของครัวเรือน

3) จากการศึกษาพบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวนมาก เกษตรกรควรมีการวางแผนครอบครัว มีบุตรตามความสามารถในการเลี้ยงดู เนื่องจากการมีสมาชิกในครัวเรือนมากเกินไปทำให้เกิดภาระในการเลี้ยงดู ทำให้ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น นำไปสู่ภาวะหนี้สินที่มากและยากต่อการแก้ไข

5.3 ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้พบอุปสรรคในหลายประการ อาทิเช่น

1) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร โดยส่วนใหญ่เกษตรกรที่ทำการสัมภาษณ์เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารเป็นหลัก ในการจัดเก็บข้อมูลจึงจำเป็นต้องอาศัยล่ามทำการเก็บข้อมูลร่วมกับการสัมภาษณ์ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้อาจมีความถูกต้องมากที่สุด

2) กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเลือกนั้น เกษตรกรบางรายอาศัยอยู่ในพื้นที่อันตรายจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น พื้นที่ตำบลบางปอ ตำบลมะนังตายอ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานในพื้นที่ช่วยเหลือในการจัดเก็บกลุ่มตัวอย่าง ทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดเก็บข้อมูล

3) เกษตรกรบางรายที่ทำการเลือกนั้น บางรายอพยพออกจากพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากรัฐบาลขยายมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งจะสิ้นสุด 31 มีนาคม 2555 ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าให้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวหลังสิ้นสุดมาตรการ

บรรณานุกรม

- กานต์ รัชเพ็ชร. 2544. **ทัศนคติของลูกค้าเงินฝากที่มีต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพัทลุง**. ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (สำเนา)
- ชาลี ไตรจันทร์. 2539. **ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการสินเชื่อการเกษตรแก่เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- ฉลองภพ สุสังกาญจน์. 255□ “คำกล่าวสุนทรพจน์ของนายฉลองภพ สุสังกรกาญจน์”. **วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท**. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 26) : 8-□.
- โหมยิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. 2552. **การเปลี่ยนแปลงชีวิตในชนบท**. [ออนไลน์]. URL: guru.sanook.com/enc_preview.php?id=528&title=%A□%D2%C3%E0%BB%C5%D5%E8%C2%B9%E□%BB%C5%A7%AA%D5%C7%D4%B5%E3%B9%AA%B9%BA%B7 [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา และคณะ. 2548. **ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อความยากจน**. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชาญชัย อตมศิริกุล. 2529. **บทบาทรัฐวิสาหกิจในฐานะเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ : สถานะในปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- เชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์. 2520. **ความหมายของทัศนคติ**. [ออนไลน์]. URL : www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&group=2&gblog=27 [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- ทวิชาดิ จุลละพราหมณ์. 2547. **ทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าพักชำระหนี้ต่อโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้เกษตรกรรายย่อยผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตอำเภอเมืองนราธิวาส**. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิตวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- ทินพันธ์ นาคะตะ. 25□6. **Public Policy**. [ออนไลน์]. URL : www.itie.org/e□i/modules.php?name=Journal&file=display&jid=93 [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2553. **ประวัติการก่อตั้ง**. [ออนไลน์]. URL: www.baac.or.th/content-about.php?content_group_sub=□ [สืบค้นวันที่ □ กุมภาพันธ์ 2553]

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2553. **ประวัติความเป็นมาและโครงสร้างองค์กร.**
[ออนไลน์]. URL : <http://www.baacnet.net> [สืบค้นวันที่ 3 มีนาคม 2553]
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552. **ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจหลักสาขา.**
[ออนไลน์]. URL: <http://diamond.it.baac.or.th/cdis/esm0000/default.asp> (สืบค้นวันที่ 25 ธันวาคม 2552)
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552. **ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจหลักสาขา.**
[ออนไลน์]. URL: <http://diamond.it.baac.or.th/cdis/esm0000/default.asp> (สืบค้นวันที่ 0 มกราคม 2553)
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552. **การดำเนินนโยบายของภาครัฐ.** [ออนไลน์].
URL : <http://www.baac.or.th> [สืบค้นวันที่ 8 มิถุนายน 2552]
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552. **ผลการดำเนินงานนโยบายของภาครัฐ.**
[ออนไลน์]. URL : <http://www.baacnet.net> [สืบค้นวันที่ 8 กรกฎาคม 2552]
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552. **การดำเนินนโยบายของภาครัฐ.** [ออนไลน์].
URL : <http://www.baacnet.net/gov> [สืบค้นวันที่ 30 กรกฎาคม 2552]
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2552. **ระบบสารสนเทศเพื่อธุรกิจหลักสาขา.**
[ออนไลน์]. URL: <http://diamond.it.baac.or.th/cdis/esm0000/default.asp> (สืบค้นวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553)
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 255 **รายงานกิจการรอบปีบัญชี 2550 (1 เมษายน 2550 - 31 มีนาคม 2551).** กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัย ธ.ก.ส.และสำนักประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2549. **สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดผลกระทบและมาตรการการช่วยเหลือลูกค้า ธ.ก.ส.** กรุงเทพฯ : กองวิจัยพัฒนาธุรกิจ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2548. **การประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ธ.ก.ส.สำนักงานจังหวัด สงขลา ปีบัญชี 2548.** [ออนไลน์]. URL : <http://www.baacnet.net> [สืบค้นวันที่ 8 มิถุนายน 2552]
- ชเนศ บุญชัย. 2547. **การประเมินผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ปี 2545 จังหวัดยะลา.** ภาคนิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)

- นิรนาม. 2553. มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. [ออนไลน์]. URL : <http://www.ryt9.com/s/cabt/288472> [สืบค้นวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ 2553]
- นิรนาม. 255๑ “การเสริมสร้างเศรษฐกิจชนบท”. วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 26) : 43 – 45.
- มนตรี คัมภีรานนท์. 2545. “หลักสูตรสังขรรณชีวิตก้าวแรกของการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเกษตรกร”. วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท. ปีที่ 2 (ฉบับที่ 4) : ๑3-๑4.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. 253๑ ความหมายของทัศนคติ. [ออนไลน์]. URL : <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&group=2&gblog=27> [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์. 2545. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย. [ออนไลน์]. URL : http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Thai/North/DocLib/_Article/254504@DebtSuspending.pdf [สืบค้น 27 มีนาคม 2553]
- ยงยุทธ อินทชาติ. 2549. “หลักสูตรสังขรรณชีวิต”. วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท. ปีที่ 2 (ฉบับที่ 4) : 53 - 65.
- สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2552. เอกสารประกอบการบรรยายวิชา **Research Methods in Agribusiness 522-532**. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเกษตรกรรมและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา, 2552. สถิติครัวเรือนทั้งหมด และครัวเรือนเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์]. URL : <http://www.maac.info/modules/report/R04.php> [สืบค้นวันที่ 8 มีนาคม 2553]
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2549. การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรของประเทศไทยระดับภาคจังหวัด ปี 2549. [ออนไลน์]. URL : <http://www.oae.go.th/download/article/article20090478049.html> [สืบค้นวันที่ 8 มีนาคม 2553]
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 254๑ รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการตลาดการเงินในชนบทไทย 2539. กรุงเทพฯ.
- อำนาจ ไพนุชิต. 2539. การวัดทัศนคติ. [ออนไลน์]. URL : <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&group=2&gblog=27> [สืบค้นวันที่ 30 สิงหาคม 2552]
- สุนตรา บุญยาพิระศักดิ์. 2525. วิเคราะห์ความสามารถในการใช้เงินกู้ของครัวเรือนชนบทในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

- Best, John W. [98] **Research in Education**. 4th ed. New York : Prentice-Hall, Inc.
- David Easton. [953]. **Discipline and History : Political Science in United State**. Michigan : The University of Michigan Press.
- Howard H. Kendler. [963]. **The Definition of Attitude**. [ออนไลน์]. URL : www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&group=2&gblog=27 [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- James E. Anderson. [975]. **Public Policy – Making. Decisions And Their Implementation**. New York : Praeger.
- Loudon and Della Bitta. [993]. **The Definition of Attitude**. [ออนไลน์]. URL : www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&group=2&gblog=27 [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- Oppenheim, A. N. [966]. **การวัดทัศนคติ**. [ออนไลน์]. URL : www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&group=2&gblog=27 [สืบค้นวันที่ 30 สิงหาคม 2552]
- Rosenberg and Hovland. [960]. **The Definition of Attitude**. [ออนไลน์]. URL : www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&group=2&gblog=27 [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- Scott B. MacKenzie. [975]. **การวัดทัศนคติ**. [ออนไลน์]. URL : www.bloggang.com/viewdiary.php?id=inthedark&month=06-2007&date=27&gblog=27 [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]
- Thomas Dye. [984]. **Policy Studies and The Social Science**. New Jersey : Transaction Inc.
- William Greenwood. [965]. **Public Policy**. [ออนไลน์]. URL : [Http://www.itie.org/e/modules.php?name=Journal&file=display&jid=93](http://www.itie.org/e/modules.php?name=Journal&file=display&jid=93) [สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2552]

ภาคผนวกที่ 1

แบบสอบถาม

เรื่อง ทศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขาพระราชิวาสในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

เลขที่แบบสอบถาม.....

สถานที่.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูล โครงการวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ (Minor Thesis) สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย ทั้งเป็นประโยชน์ต่อการบริหารมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความเป็นจริง และโดยอิสระ ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และสถานะหนี้สินของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขาพระราชิวาส

ตอนที่ 2 ลักษณะการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขาพระราชิวาส

ตอนที่ 3 ทศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขาพระราชิวาส

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขาพระราชิวาส

ตอนที่ 1 ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และสถานะหนี้สินของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขาพระราชิวาส

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความในช่องว่าง

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพสมรส

- () 1. โสด
- () 2. สมรส
- () 3. หม้าย
- () 4. แยกกันอยู่ / หย่า

4. ศาสนา

- () 1. พุทธ
- () 2. คริสต์
- () 3. อิสลาม
- () 4. อื่นๆ.....

5. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา
- () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
- () 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย
- () 4. อนุปริญญา(ปวช./ปวส.)
- () 5. ปริญญาตรี
- () 6. สูงกว่าปริญญาตรี

6. โรคประจำตัว

- () 1. ไม่มีโรคประจำตัว
 - () 2. มีโรคประจำตัว
- เนื่องจาก :
- โรคหัวใจ
 - โรคเบาหวาน
 - โรคกระเพาะ
 - โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง
 - โรคมะเร็ง
 - โรคปอด
 - โรคตับ
 - โรคไต
 - อื่นๆ (ระบุ).....

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดคน

8. จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยเด็กหรือกำลังศึกษา.....คน

9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยแรงงานทั้งหมดคน

8. ลักษณะการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของตนเองหรือคู่สมรส

ที่ดิน แปลง ที่	ประเภท เอกสาร สิทธิ์	ลักษณะการใช้ประโยชน์ (ที่อยู่ ที่ทำกิน ที่อยู่และที่ทำกิน)	ขนาดที่ดิน (ไร่)	ประมาณ มูลค่า	ชื่อผู้มี กรรมสิทธิ์	
					ตนเอง	ผู้อื่น

12. อาชีพหลัก ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน แพะ วัว อื่น ๆ.....

อาชีพรอง.....

13. แหล่งรายได้ของครัวเรือน

() 1.การเกษตร ซึ่งรายได้จากอาชีพการเกษตรของท่าน คือ

ยางพารา	รายได้ปีละ.....บาท
ปาล์มน้ำมัน	รายได้ปีละ.....บาท
นาข้าว	รายได้ปีละ.....บาท
สวนผลไม้	รายได้ปีละ.....บาท
ปศุสัตว์	รายได้ปีละ.....บาท
อื่น ๆ	รายได้ปีละ.....บาท
รวมรายได้จากอาชีพการเกษตร จำนวน.....	บาท

() 2.นอกภาคการเกษตร ซึ่งรายได้้นอกภาคการเกษตรของท่าน คือ

เงินเดือน	รายได้ปีละ.....บาท
ค้าขาย	รายได้ปีละ.....บาท
รับจ้างทั่วไป	รายได้ปีละ.....บาท
อื่น ๆ	รายได้ปีละ.....บาท
รวมรายได้จากอาชีพนอกภาคการเกษตร จำนวน.....	บาท

14. ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ

14.1 รายจ่ายในการประกอบอาชีพทางการเกษตรเฉลี่ย.....บาทต่อปี

14.2 รายจ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรเฉลี่ย.....บาทต่อปี

15. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ค่ารักษาพยาบาล.....	บาทต่อปี
ค่าอาหาร.....	บาทต่อปี
ค่าเครื่องนุ่งห่ม.....	บาทต่อปี
ค่าของใช้ในครัวเรือน.....	บาทต่อปี
ค่าประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์.....	บาทต่อปี
ค่าการศึกษา.....	บาทต่อปี
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง.....	บาทต่อปี
จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ (ในและนอกระบบ).....	บาทต่อปี
อื่น ๆ.....	บาทต่อปี
รวมค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวน.....	บาทต่อปี

16. ประมาณเงินออมคงเหลือต่อปี.....บาทต่อปี

17. หนี้สินในครัวเรือน

17.1 หนี้สินในระบบ (ได้แก่หนี้สถาบันการเงิน ธ.ก.ส. กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะ เป็นต้น)

ชื่อเจ้าหนี้	จำนวนเงินที่กู้ (บาท)	จำนวนเงินกู้คงเหลือ(บาท)
ธ.ก.ส.		
ธนาคารพาณิชย์		
กองทุนหมู่บ้าน		
สหกรณ์		
อื่น ๆ		

17.2 หนี้สินนอกระบบ

ชื่อเจ้าหนี้	จำนวนเงินที่กู้ (บาท)	จำนวนเงินกู้คงเหลือ(บาท)
พ่อค้า นายทุน		
ญาติ พี่น้อง		
อื่น ๆ		

ตอนที่ 2 ลักษณะการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส

1. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้จากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เพื่อน	() 2. สมาชิกในกลุ่มลูกค้าเกษตรกร
() 3. โฆษณาทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ	() 4. โฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์
() 5. เจ้าหน้าที่ของรัฐ / ธ.ก.ส.	() 6. อื่นๆ.....

2. ท่านคาดว่าจะได้รับประโยชน์อะไรจากโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจน (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () 1. มีระยะเวลาในการชำระหนี้เพิ่มขึ้น
- () 2. ทำให้มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น
- () 3. สามารถพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น
- () 4. มีหนี้สินที่น้อยลง
- () 5. ไม่ทราบ

3. ช่วงระยะเวลาพักชำระหนี้คือช่วงใด

- () 1. 1 เมษายน 2550 - 31 มีนาคม 2552
- () 2. 1 เมษายน 2551 - 31 มีนาคม 2552
- () 3. 1 มกราคม 2550 - 31 ธันวาคม 2552
- () 4. 1 มกราคม 2551 - 31 ธันวาคม 2552
- () 5. ไม่ทราบ

4. ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม

- () 1. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับธนาคารอย่างสม่ำเสมอ (มากกว่า 7 ครั้งต่อปี)
- () 2. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับธนาคารบางตามโอกาส (3-7 ครั้งต่อปี)
- () 3. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับธนาคารน้อยมาก (1-2 ครั้งต่อปี)
- () 4. ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใดเลยกับทางธนาคาร

ตอนที่ 3 ทักษะคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขาพระราชวัง

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความต่อไปนี้ (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1. การช่วยเหลือของรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดผ่านมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในพื้นที่ได้					
2. การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้เกษตรกรมีความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
3. มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยให้เกษตรกรยังคงประกอบอาชีพในพื้นที่ 3 จังหวัดไม่อพยพละทิ้งถิ่นฐาน					
4.การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเพิ่มความสามารถในการประกอบอาชีพภายหลังสิ้นสุดโครงการ					
5. การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยให้เกษตรกรมีหนี้สินลดลง					
6. การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเพิ่มทำให้เพิ่มรายได้ ทำให้คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น					
7. ธ.ก.ส.เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกษตรกรได้อย่างเหมาะสม					
8.มีการชี้แจงเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและให้คำแนะนำได้อย่างทั่วถึง					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
8. ธนาคารมีการชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้คำแนะนำได้อย่างละเอียด					
10. ธนาคารมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม					
11. การมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่ผ่านมามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรลูกค้าสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามลำดับ					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส

ปัญหา.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าเพื่อตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวกที่ 2

ตารางระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นของทัศนคติ	ระดับทัศนคติ					ค่าเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
1. การช่วยเหลือของรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดผ่านมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในพื้นที่ได้	0 (33.3)	3 (28.3)	28 (23.3)	15 (12.5)	3 (2.5)	3.77	ดี
2. การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น	39 (32.5)	6 (38.3)	29 (22)	3 (2.5)	3 (2.5)	3.96	ดี
3. มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยให้เกษตรกรยังคงประกอบอาชีพในพื้นที่ 3 จังหวัดไม่อพยพละทิ้งถิ่นฐาน	3 (25.8)	0 (0.8)	33 (23.3)	3 (9.2)	1 (0.8)	3.82	ดี
4. การอบรมภายใต้มาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยเพิ่มความสามารถในการประกอบอาชีพภายหลังสิ้นสุดโครงการ	3 (35.8)	0 (33.3)	33 (27.5)	3 (2.5)	1 (0.8)	3.01	ดี
5. การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยให้เกษตรกรมีหนี้สินลดลง	23 (19.2)	58 (38.3)	29 (22)	5 (2)	5 (2)	3.7	ดี

ตารางระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้(ต่อ)

ประเด็นของทัศนคติ	ระดับทัศนคติ					ค่าเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
6. การมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเพิ่มทำให้เพิ่มรายได้ ทำให้คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	31 (25.8)	56 (46.7)	29 (23.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.95	ดี
7. ธ.ก.ส.เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกษตรกรได้อย่างเหมาะสม	61 (50.8)	0 (0.0)	10 (8.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.32	ดี
8. ธนาคารมีการชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้คำแนะนำได้อย่างละเอียด	25 (20.8)	9 (7.5)	39 (32.5)	2 (1.7)	5 (4.2)	3.72	ดี
9. ระยะเวลา 2 ปี ในการดำเนินมาตรการเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม	22 (18.3)	0 (0.0)	39 (32.5)	10 (8.3)	0 (0.0)	3.52	ดี
10. ธนาคารมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม	30 (25.1)	58 (48.3)	25 (20.8)	7 (5.8)	0 (0.0)	3.92	ดี
11. การมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่ผ่านมามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรลูกค้าสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามลำดับ	32 (26.7)	70 (58.3)	9 (7.5)	9 (7.5)	0 (0.0)	3.00	ดี
รวม						3.89	ดี

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงร้อยละของแต่ละระดับความคิดเห็นในแต่ละทัศนคติ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล		นายวิรุทธิ์ โชติวรศิริกุล
วัน เดือน ปีเกิด		30 สิงหาคม 2526
การศึกษา	พ.ศ. 2548	ปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2549 - 2551	พนักงานเคาน์เตอร์บริการ ธ.ก.ส. สาขาหาดใหญ่ สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดสงขลา
	พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน	พนักงานพัฒนาธุรกิจ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดนราธิวาส